

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี
ในยุคชีวิตวิถีใหม่ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่มีรายละเอียดดังนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
 - 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560
 - 1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - 1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)
 - 1.4 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
 - 2.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 2.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 2.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 2.4 การสร้างรูปแบบ
 - 2.5 แนวทางการพัฒนารูปแบบ
 - 2.6 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี
 - 2.7 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจาก

เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตวิถีใหม่
 - 3.1 ความหมายของชีวิตวิถีใหม่
 - 3.2 การปรับตัว
 - 3.3 แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อ

ไวรัสโคโรนา 2019 ประเทศไทย

4. การบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่
 - 4.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่
 - 4.2 ความปกติใหม่ (New Normal)

- 4.3 การบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุคชีวิตวิถีใหม่
- 4.4 แนวทางของการบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กล่าวถึงการจัดการศึกษา ดังนี้

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นหรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน

ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบ การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการศึกษที่ทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสองหรือให้ประชาชนได้รับการ การศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ตามความถนัดของตนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณ ให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนได้รับประโยชน์ ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดให้ การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

มาตรา 71 รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถ สูงขึ้น รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถ ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติ อย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัด พิ้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของ เพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรม (ราชกิจจานุเบกษา 2560: 17-20)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคล เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กล่าวในมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ซึ่งเชื่อมโยงถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาของเด็กด้อยโอกาส (ราชกิจจานุเบกษา 2542: 16-21) ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ กล่าวถึงหลักการสำคัญของแนวทางการปฏิรูป การศึกษา และกล่าวถึงความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการกำหนดกรอบของการดำเนินงาน ทั้งหมดเกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาสในมาตรา 6 ดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา กล่าวถึง สิทธิของประชาชนที่จะได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เว้นค่าใช้จ่าย กล่าวถึง สิทธิของบุคคลซึ่งมีความบกพร่อง ของร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ หมวดสิทธินี้ เป็นการเปิดขอบฟ้าใหม่ที่จะส่งเสริมให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคม สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน และ สถานประกอบการ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้รับการสนับสนุนจากรัฐในหลาย ๆ วิธี โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาสในมาตรา 10 ดังนี้

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและ การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา กล่าวถึง แนวการจัดการเรียนการสอนที่จะต้อง “ถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” สาระของการเรียนจะต้องเน้นเรื่องอะไรบ้างในแต่ละระดับ และกระบวนการ เรียนรู้ควรดำเนินการอย่างไร วิธีการประเมินผลควรทำอย่างไร หลักสูตรแกนกลางของการศึกษา ขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรท้องถิ่น ประสานสอดคล้องกันอย่างไร โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาส ในมาตรา 22, 26 และ 30 ดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา เพื่อการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา กล่าวถึง การจัดสรรงบประมาณแบบใหม่ ให้สถานศึกษา และแนวการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาส ในมาตรา 58 และ 61 ดังนี้

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
2. ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่ สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากร ดังกล่าวโดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตาม ความเหมาะสม และความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่โดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสม และความจำเป็น

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กล่าวถึง การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ระบบการพัฒนาและจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาส ในมาตรา 64 และ 66 ดังนี้

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ โดยให้แยกภารกิจเกี่ยวกับงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม ไปจัดตั้งเป็นกระทรวงวัฒนธรรม และโดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบกับสมควรให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนทรัพยากร ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาด้วย โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาส ในมาตรา 12 และ 31 (ราชกิจจานุเบกษา 2545: 16-21) ดังนี้

มาตรา 12 ให้กระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือเด็ก ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมรวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็นเพื่อประกัน โอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงาน การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม

ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งเป็น 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) สู่การปฏิบัติโดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศไทย ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยได้กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยในระยะ 20 ปี พร้อมทั้งประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางหลักที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายระยะยาวของประเทศที่ได้กำหนดไว้ โดยมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญที่สุด ที่ถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) สู่การปฏิบัติในลำดับแรกที่ขับเคลื่อนไปสู่การบรรลุเป้าหมายในระยะยาวได้ในที่สุด โดยมีกลไกตามลำดับต่าง ๆ และกลไกเสริมอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ได้กำหนดเป้าหมายที่จะต้องบรรลุใน 5 ปีแรกอย่างชัดเจนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุในระยะ 5 ปีนั้น ได้พิจารณาและวิเคราะห์การต่อยอดให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินการต่อไปอีกใน 3 แผนจวบจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 15 ในช่วงปี พ.ศ. 2575-2579 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของยุทธศาสตร์ชาติ การพัฒนาจะบรรลุเป้าหมายอนาคตประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี 2579 ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ทั้งในระดับภาพรวมและ รายสาขาของการพัฒนาจึงเป็นรายละเอียดและองค์ประกอบของเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีในทุกด้าน โดยที่แผนพัฒนาฯ ฉบับต่อ ๆ ไปก็จะกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนามารับช่วงเมื่อผ่าน 5 ปีแรกของช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ผ่านไป

ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอยู่ 2 ยุทธศาสตร์ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564) ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำ เนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน ความล่าช้าในการพัฒนาเทคโนโลยีและปัญหา การบริหารจัดการจึงเป็นข้อจำกัดในการเพิ่มขีดความสามารถ

ในการแข่งขันและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคุณภาพคนพบว่า ยังมีปัญหาในแต่ละช่วงวัยและส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกันตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่พัฒนาการไม่สมวัยในเด็กปฐมวัย ผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ขณะที่ผู้สูงอายุ มีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ครอบครัวมีรูปแบบที่หลากหลายและเปราะบาง ส่งผลต่อการบ่มเพาะให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ ประกอบกับการเคลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยผ่านสังคมยุคดิจิทัล ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรอง และเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อวิกฤตค่านิยม ทศนคติ และ พฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน การพัฒนาคน ให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็วบนพื้นฐานของการมีสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชนที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม
- 1.2 เพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการดำรงชีวิตสำหรับโลกศตวรรษที่ 21
- 1.3 เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีตลอดช่วงชีวิต
- 1.4 เพื่อเสริมสร้างสถาบันทางสังคมให้มีความเข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนาคนและประเทศ

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 เป้าหมายการพัฒนา

- 2.1.1 คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมเพิ่มขึ้น
- 2.1.2 คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น
- 2.1.3 คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้

ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

- 2.1.4 คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้น

2.1.5 สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน

2.2 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเด็กด้อยโอกาส

เป้าหมายที่ 1 คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม

ตัวชี้วัด 1.1 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 1.2 คติอาญามีสัดส่วนลดลง

เป้าหมายที่ 2 คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น

1. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

ตัวชี้วัด 1 เด็กมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

2. เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 2 คะแนน IQ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ตัวชี้วัด 3 เด็กร้อยละ 70 มีคะแนน EQ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

3. วัยแรงงานมีความรู้และทักษะเป็นไปตามความต้องการของตลาดงานและมีทักษะ

ทางการเงินเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด 4 ผู้เรียนในระบบทวิภาคีเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30 ต่อปี

ตัวชี้วัด 5 ผู้ที่ได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพและผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐาน

ฝีมือแรงงานแห่งชาติเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 6 การออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น

4. ผู้สูงอายุวัยต้นมีงานทำและรายได้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัด 7 การมีงานทำของผู้สูงอายุ (อายุ 60-69 ปี) เพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 3 คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลและมีความสามารถ

เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด 3.1 ผลคะแนนสอบ PISA ในแต่ละวิชาไม่ต่ำกว่า 500

ตัวชี้วัด 3.2 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการอ่านหาความรู้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 3.3 การอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85

ตัวชี้วัด 3.4 แรงงานที่ขอเทียบโอนประสบการณ์และความรู้เพื่อขอรับวุฒิ ปวช. และ ปวส. เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20 ต่อปี

เป้าหมายที่ 4 คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น

ตัวชี้วัด 4.1 ประชากรอายุ 15 - 79 ปีมีภาวะน้ำหนักเกินลดลง

ตัวชี้วัด 4.2 การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า 18 คน ต่อประชากรแสนคน

ตัวชี้วัด 4.3 ประชาชนเล่นกีฬาและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 4.4 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคนลดลง

ตัวชี้วัด 4.5 การคลอดในผู้หญิงกลุ่มอายุ 15 - 19 ปี ลดลง

ตัวชี้วัด 4.6 รายจ่ายสุขภาพทั้งหมดไม่เกินร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ในประเทศ

ตัวชี้วัด 4.7 ผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นร้อยละ 20

เป้าหมายที่ 5 สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน

ตัวชี้วัด 5.1 ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น

ตัวชี้วัด 5.2 ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางศาสนา

เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 5.3 ธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

3.1 ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3.1.1 ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตัวเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กสามารถเรียนรู้และยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต

3.1.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษา ให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง

3.1.3 ปรับวิธีการเผยแพร่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรม คำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม

3.1.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม

3.1.5 จัดสรรเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ที่ส่งเสริม การปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันดีโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด และส่งเสริมการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิและหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี

3.1.6 ผลักดันให้มีการนำวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ไปใช้ปฏิบัติจนให้เป็น คุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การทำงานเป็นทีม การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานอย่างกระตือรือร้น

3.2 พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า

3.2.1 ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะทางสมองและทักษะทางสังคม ที่เหมาะสม

3.2.1.1 ให้ความรู้แก่พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กในเรื่องการมีโภชนาการที่เหมาะสม วิธีการเลี้ยงดูเด็กที่จะกระตุ้นพัฒนาการเด็กในช่วง 0-3 ปีแรก รวมทั้งสนับสนุนให้แม่เลี้ยงลูกด้วยนม แม่อย่างน้อย 6 เดือน

3.2.1.2 กำหนดมาตรการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิต และการทำงาน ให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเองทั้งการจูงใจให้สถานประกอบการจัดให้มีการจ้างงาน ที่ยืดหยุ่น รงรงค์ให้ผู้ชายตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในบ้านและดูแลบุตรมากขึ้น

3.2.1.3 พัฒนาหลักสูตรการสอนที่อิงผลงานวิจัยทางวิชาการและปรับปรุง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญด้านต่าง ๆ อาทิ ทักษะ ทางสมอง ทักษะด้านความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการจัดระบบ ทักษะการรู้จักประเมินตนเองควบคู่กับการยกระดับบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อม ทั้งทักษะ ความรู้ จริยธรรม และความเป็นมืออาชีพ

3.2.1.4 สนับสนุนการผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่มีรูปแบบหลากหลายที่ให้ความรู้ ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย อาทิ ครอบครัวยุคใหม่ อนามัยแม่และเด็ก วิธีการพัฒนาทักษะ ทางสมองและทักษะทางสังคม

3.2.1.5 ผลักดันให้มีกฎหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุม ทั้งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เน้นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการศึกษา การพัฒนาสุขภาพอนามัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยและการเตรียมทักษะการอยู่ในสังคมให้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน

3.2.2 พัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

3.2.2.1 ปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะ และด้านภาษาต่างประเทศ

3.2.2.2 สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาทิ การอ่าน การบำเพ็ญประโยชน์ทางสังคม การดูแลสุขภาพการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มการวางแผนชีวิต

3.2.2.3 สร้างแรงจูงใจให้เด็กเข้าสู่การศึกษาในระบบทวิภาคี และสหกิจศึกษา ที่มุ่งการฝึกทักษะอาชีพให้พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน

3.2.3 ส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน

3.2.3.1 พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมสมรรถนะแรงงานที่ได้มาตรฐานตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน จัดทำมาตรฐานอาชีพในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพ และให้มีการประเมินระดับทักษะของแรงงานบนฐานสมรรถนะ

3.2.3.2 เร่งพัฒนาระบบข้อมูลความต้องการและการผลิตกำลังคนที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้คาดประมาณความต้องการกำลังคนที่สอดคล้องกับทิศทางการตลาดงานในอนาคต

3.2.3.3 จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลและให้คำปรึกษาในการเป็นผู้ประกอบการ รายใหม่และอาชีพอิสระทั้งการจัดการแหล่งเงินทุนและการตลาดที่เหมาะสม และให้สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นสำหรับแรงงานกลุ่มนี้

3.2.3.4 ส่งเสริมให้สถาบันการเงินร่วมกับสถานประกอบการกำหนดมาตรการการออมที่จูงใจแก่แรงงานและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการออมอย่างต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณ

3.2.4 พัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้นให้สามารถเข้าสู่ตลาดงานเพิ่มขึ้น

3.2.4.1 จัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัย สมรรถนะทางกาย ลักษณะงาน และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันระหว่างรุ่น

3.2.4.2 สนับสนุนมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังให้ผู้ประกอบการมีการจ้างงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

3.2.4.3 สนับสนุนช่องทางการตลาด แหล่งทุน และบริการข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

3.3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3.1 ปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีขนาดและจำนวนผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานให้มีการจัดทรัพยากรร่วมกันให้มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมตามความจำเป็นของพื้นที่และโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนวัยเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง

3.3.2 ปรับหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้แนะนำและสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างมาตรการจูงใจให้ผู้มีศักยภาพสูงเข้ามาเป็นครูปรับระบบประเมินวิทยฐานะทางวิชาชีพให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง

3.3.3 พัฒนาระบบประเมินคุณภาพมาตรฐานที่สามารถวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา

3.3.4 ส่งเสริมมาตรการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการขนาดกลางที่มีศักยภาพเข้าร่วมระบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการครูฝึกหรือครูพี่เลี้ยงให้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลผู้เรียน

3.3.5 ขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนางานวิจัยไปสู่นวัตกรรม รวมทั้งขยายการจัดทำและการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะให้มากขึ้น

3.3.6 จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทัวถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และใช้มาตรการทางภาษีจูงใจให้ภาคเอกชนผลิตหนังสือ สื่อการอ่านและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและราคาถูก

3.3.7 ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิตอาทิ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ

3.4.1 พัฒนาให้คนมีความรู้ในการดูแลสุขภาพ มีจิตสำนึกสุขภาพที่ดีและการคัดกรองพฤติกรรมสุขภาพด้วยตนเองผ่านช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดบริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตที่เข้าถึงได้ง่าย และกำกับควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.4.2 ส่งเสริมให้คนมีกิจกรรมทางสุขภาพที่เหมาะสมกับวัย ทั้งรูปแบบการออกกำลังกาย โภชนาการที่เหมาะสม และสนับสนุนให้ชุมชนมีการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา

3.4.3 ผลักดันให้มีกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในการจัดทำนโยบายสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎีนโยบายห่วงใยสุขภาพที่เชื่อมโยงตั้งแต่ต้นนโยบายระดับชาติ พื้นที่และชุมชน ที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

3.4.4 ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านการสื่อสารสาธารณะที่เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมายให้มีการปรับพฤติกรรมที่จะลดการเกิดอุบัติเหตุทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางถนนอย่างเป็นระบบ

3.4.5 ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนนผ่านการสื่อสารสาธารณะที่เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมายให้มีการปรับพฤติกรรมที่จะลดการเกิดอุบัติเหตุทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางถนนอย่างเป็นระบบ

3.5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ

3.5.1 ปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานพยาบาลทุกสังกัด ในเขตพื้นที่สุขภาพในการพัฒนาคุณภาพระบบบริการทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากรทางการแพทย์ และ โครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงบริการตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิเข้าด้วยกันอย่างไม่มีอุปสรรค พร้อมพัฒนาระบบส่งต่อและระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3.5.2 จัดทำแนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกันทั้งภาครัฐและผู้ใช้บริการตาม เศรษฐฐานะที่คำนึงถึงความเป็นธรรมและการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดย พิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางการคลังของประเทศ

3.5.3 พัฒนาระบบประกันสุขภาพของแรงงานต่างชาตินักท่องเที่ยว ให้สามารถ ใช้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีการควบคุมการใช้บริการอย่างเหมาะสม โดยไม่กระทบต่อความมั่นคง ของประเทศทั้งในด้านการคลังและสาธารณสุข

3.5.4 บูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศของแต่ละระบบหลักประกันสุขภาพให้เกิด ความเป็นเอกภาพทั้งเรื่องสิทธิประโยชน์ การใช้บริการ งบประมาณ การเบิกจ่าย และการติดตาม ประเมินผล

3.6 พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย

3.6.1 ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุม การจัด บริการทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม และระบบการเงินการคลัง

3.6.2 พัฒนาให้มีระบบการดูแลระยะกลางที่จะรองรับผู้ที่จำเป็นต้องพักพิงก่อน กลับบ้านให้เชื่อมโยงกับระบบการดูแลระยะยาว และส่งเสริมธุรกิจบริการดูแลระยะยาวที่ได้มาตรฐาน สำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในเขตเมือง รวมทั้งศึกษารูปแบบการคลังที่เป็นระบบประกันการดูแล ระยะยาว

3.6.3 วิจัยและพัฒนานวัตกรรมสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ เทคโนโลยีเพื่อป้องกันการบาดเจ็บและติดตามการบำบัดรักษา

3.6.4 ส่งเสริมการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อาคาร สถานที่ พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและทุกกลุ่มในสังคม

3.7 ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

3.7.1 สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ทั้งการใช้สื่อเพื่อเสริมสร้างคุณค่าต่อครอบครัว พัฒนานวัตกรรมเพื่อช่วยสื่อสารระหว่างสมาชิกในครอบครัว สร้างพื้นที่ให้ครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนผ่านกิจกรรม เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ครู ผู้ปกครอง

3.7.2 กำหนดมาตรการดูแลครอบครัวเปราะบางให้สามารถดูแลสมาชิกได้อย่าง เข้มแข็งทั้งเรื่องการประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการภาครัฐ และการพัฒนาระบบติดตามเพื่อให้ ความช่วยเหลือตลอดจนการให้ผู้สูงอายุหรือผู้มีประสบการณ์สาขาวิชาชีพต่าง ๆ ในชุมชนร่วมเป็นผู้ดูแล สมาชิกในครอบครัวเปราะบาง

3.7.3 ส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้เป็นแหล่งบริการความรู้ทางวิชาการที่ทุกคน สามารถเข้าถึงได้ มีการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการทำวิจัยร่วมกับชุมชน ในการแก้ปัญหาและตอบโจทย์การพัฒนาในพื้นที่

3.7.4 ส่งเสริมผู้เผยแพร่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามคำสอน ของแต่ละศาสนา และเร่งฟื้นศรัทธาให้สถาบันศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจและที่ยึดเหนี่ยวของคนในสังคม

3.7.5 ส่งเสริมให้ผู้ผลิตสื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงและอยู่บนหลัก จรรยาบรรณสื่อมวลชน รวมทั้งสร้างกระแสเชิงบวกในการสร้างสรรค์และลดความขัดแย้งในสังคม

3.7.6 สร้างมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนพัฒนา ด้านสังคม ในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เป็นนวัตกรรมสังคม อาทิการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อชุมชน การออกพันธบัตรเพื่อการ พัฒนาสังคมตลาดหลักทรัพย์เพื่อสังคม วิสาหกิจเพื่อสังคม สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

4. แผนรองรับ

4.1 ร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2560-2564)

4.2 ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2569)

4.3 ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

4.4 ร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2574)

4.5 ร่างแผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย (พ.ศ. 2560-2564)

4.6 ร่างแผนแม่บทด้านแรงงาน (พ.ศ. 2560-2564)

4.7 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

4.8 ร่างแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564)

4.9 แผนยุทธศาสตร์สุขภาพวิถีชีวิตไทย (พ.ศ. 2554-2563)

4.10 ร่างแผนปฏิบัติการบูรณาการยุทธศาสตร์การป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อในประเทศไทยที่ตอบสนองต่อ 9 เป้าหมาย (พ.ศ. 2560-2568)

4.11 ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาแบบครบวงจร (พ.ศ. 2558-2564)

4.12 ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ (พ.ศ. 2560-2564)

5. แผนงานโครงการสำคัญ

5.1 แผนงานการลงทุนพัฒนาเพิ่มศักยภาพเด็กปฐมวัย

5.1.1 สาระสำคัญ มุ่งเน้นการสร้างเด็กปฐมวัยให้เป็นพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีพัฒนาการที่สมวัยทั้งทักษะทางสมองและทักษะทางสังคม โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเรื่อง 1) กำหนดนโยบาย/มาตรการที่เอื้อให้ครอบครัวสามารถดูแลเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพโดยมีมาตรการจูงใจที่เอื้อให้ภาครัฐและภาคเอกชนจัดรูปแบบการทำงาน ที่ยืดหยุ่นต่อการเลี้ยงดูบุตร มีการจัดมมนมแม่และอุปกรณ์จัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ 2) ยกกระดับคุณภาพบุคลากรและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยกำหนดให้มีบุคลากรครูและพี่เลี้ยงที่สำเร็จการศึกษาสาขาด้านปฐมวัยหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเด็กในทุกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กำหนดหลักสูตรการดูแลเด็กปฐมวัยที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเชื่อมโยงกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม จัดทำกลไกการประกันคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศในการประเมินสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) การจัดสภาพแวดล้อมภายในชุมชน โดยมีการกำหนดพื้นที่กิจกรรมสร้างสรรค์ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี กีฬา แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมพื้นที่สีเขียวหรือสนามเด็กเล่นภายในชุมชนที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รวมถึงจัดระบบสาธารณูปโภคในชุมชนที่จะอำนวยความสะดวกให้ครอบครัวและเด็กสามารถออกมาทำกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน 4) ออกกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยศึกษาและผลักดัน พระราชบัญญัติที่รองรับการบูรณาการการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.1.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

5.2 แผนงานการสร้างที่อยู่ดีมีสุขและความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

5.2.1 สาระสำคัญ เน้นบูรณาการการขับเคลื่อนการทำงานในระดับพื้นที่ผ่านกระบวนการทำงานระหว่างศูนย์พัฒนาครอบครัวชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สถานบริการสาธารณสุข เป็นต้น โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลครอบครัวในพื้นที่สำหรับนำมาใช้วิเคราะห์ลักษณะครอบครัว สภาพปัญหา และการวางแผนในการแก้ไขปัญหาครอบครัวที่เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวแต่ละรูปแบบ 2) การจัดกิจกรรมและเปิดพื้นที่สาธารณะในชุมชนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเปิดเวทีให้เด็กแสดงความสามารถทั้งในศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อสร้างจิตสำนึก และภูมิใจในความเป็นไทย 3) การสอดแทรกการเรียนรู้ด้านครอบครัวศึกษาแก่เด็กในวัยเรียน โดยส่งเสริมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษาในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และวางแผนในการจัดการและแก้ไขปัญหาให้กับเด็ก

5.2.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายศูนย์พัฒนาครอบครัวชุมชน

5.2.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564)

5.3 แผนงานการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม

5.3.1 สาระสำคัญ บูรณาการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของคนไทยให้เหมาะสมกับการมีสุขภาพที่ดี โดยมีแนวทางการดำเนินงานประกอบด้วย 1) สร้างทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพและการส่งเสริมการเรียนรู้วิถีการบริโภคอย่างถูกหลักโภชนาการ โดยกำหนดให้ความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการสื่อสารสาธารณะให้ประชาชน มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลดี/ผลเสียต่อสุขภาพ และการตรวจคัดกรองพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพด้วยตนเอง ผ่านช่องทางที่เข้าถึงง่าย และกระตุ้นความสนใจ 2) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบบริการสาธารณสุขให้เอื้อต่อการเป็นเมืองสุขภาพดีและสนับสนุนให้บริษัท/องค์กรทุกภาคส่วนจัดพื้นที่และกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย 3) ส่งเสริมการผลิตและบริโภคอาหารเครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลดีต่อสุขภาพ โดยส่งเสริมมาตรการให้แรงจูงใจทางภาษีแก่ผู้ผลิตอาหาร

ผู้จำหน่าย และร้านอาหาร จัดบริการอาหารสุขภาพผักและผลไม้ปลอดสารพิษเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคและการให้เงินอุดหนุนแก่เกษตรกรที่ปลูกพืชผักผลไม้เกษตรอินทรีย์

5.3.2 หน่วยงานดำเนินงานหลัก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานประกอบการภาคเอกชน

5.3.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

5.4 แผนงานการยกระดับศูนย์ฝึกอบรมแรงงานเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.4.1 สาระสำคัญ ยกระดับศูนย์ฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะแรงงานตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อสร้างแหล่งพัฒนาแรงงานให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้กับแรงงานที่ไม่ผ่านการทดสอบให้มีแหล่งอบรมเพิ่มเติม และแรงงานที่ต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม รวมถึงแรงงานที่ต้องการเปลี่ยนสายอาชีพ ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยบูรณาการ การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ทดสอบ สถานศึกษา และสถาบันฝึกอบรมทั้งในและนอกสถานประกอบการที่มีศักยภาพ เพื่อให้แรงงานมีโอกาสในการพัฒนาทักษะตามศักยภาพและความต้องการของตนในลักษณะการเก็บ หน่วยกิตการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5.4.2 หน่วยงานดำเนินการหลัก สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สถาบันฝึกอบรม

5.4.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

5.5 แผนงานการสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.5.1 สาระสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้ให้มีชีวิต ทันสมัย มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากลเพื่อดึงดูดให้คนทุกช่วงวัยเกิดความสนใจเข้าไปเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนศักยภาพคนไทยให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น ห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ศูนย์ศึกษาบันเทิง (Edutainment Center) เป็นต้น การส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ผ่านบริการห้องสมุด ในภูมิภาคที่ทันสมัย สร้างโอกาสให้กลุ่มเด็กเยาวชนสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างมีคุณภาพ สะดวกและรวดเร็ว จัดให้มีเครือข่ายอุทยานการเรียนรู้ในระดับจังหวัดและภูมิภาค รวมทั้งประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในชุมชนเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมด้วยรูปแบบที่ทันสมัย

5.5.2 หน่วยงานดำเนินการหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

5.5.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

การพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปในหลายด้าน ทั้งการสร้าง ความมั่นคงด้านอาชีพ และรายได้ที่ทำให้จำนวนคนยากจนลดลง บริการทางการศึกษาและสาธารณสุขขยายตัวถึงมากขึ้น อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมนั้นพบว่ามีความคืบหน้าช้า และยังเป็นปัญหาท้าทายในหลายด้าน ทั้งความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับบริการที่คุณภาพต่ำกว่า รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไข/ปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่อาจจะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยรุนแรงขึ้นได้ อาทิ การเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยซึ่งจำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ภาระพึ่งพิงต่อวัยแรงงานสูงขึ้นจากภาระเลี้ยงดูทั้งเด็กและผู้สูงอายุทำให้มีข้อจำกัดในการออม เพื่ออนาคต ประกอบกับบางกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินและการออม ซึ่งอาจกลายเป็นผู้สูงอายุที่ยากจนในอนาคตได้ นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่สามารถเข้าถึง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีทักษะสูงทำให้สามารถได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น และทิ้งห่างจากผู้ที่ขาดทักษะและไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ขณะที่เดียวกันเทคโนโลยีก็สามารถทำให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลสามารถเข้าถึงการศึกษา ความรู้และบริการสาธารณสุขได้ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เพื่อไม่ให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการเป็นองค์รวมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาภาคและเมือง และการบริหารจัดการภาครัฐ ดังนั้น การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาในยุทธศาสตร์อื่น ๆ ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มาเป็นพลังร่วมและสนับสนุนการพัฒนา อาทิ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืนที่จะเป็นช่องทางให้ชุมชนและผู้ใช้แรงงานได้มีศักยภาพและโอกาสได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นการบริหารจัดการที่ดินให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐที่จะช่วยสร้างความเป็นธรรมในสังคม ป้องกัน

การทุจริตประทุมิชอบ และสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจที่จะช่วยกระจายความเจริญและรายได้ไปสู่พื้นที่

สำหรับยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในช่วง 5 ปีต่อจากนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทย ซึ่งเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากที่ได้ขับเคลื่อนและผลักดันในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และมุ่งเน้นมากขึ้นในเรื่องการเพิ่มทักษะแรงงาน และการใช้นโยบายแรงงานที่สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และเสริมสร้างรายได้สูงขึ้น และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภาพสำหรับประชากรกลุ่มร้อยละ 40 รายได้ต่ำสุด ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ อาทิ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็กละดับกลาง และขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานราก และการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพ และการสนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่กลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้น้อยที่สุด

1.2 เพื่อให้คนไทยทุกคนเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง

1.3 เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ 1 ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน และแก้ไขปัญหาความยากจน

ตัวชี้วัด 1.1 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้น้อยที่สุด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ต่อปี

ตัวชี้วัด 1.2 ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ลดลงเหลือ 0.41 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ตัวชี้วัด 1.3 การถือครองสินทรัพย์ทางการเงินของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้น้อยที่สุดเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 1.4 สัดส่วนประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลงเหลือร้อยละ 6.5 ณ
สิ้นแผนพัฒนาฯ

ตัวชี้วัด 1.5 สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนที่ยากจน
ที่สุดลดลง

เป้าหมายที่ 2 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ

ตัวชี้วัด 2.1 อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (ที่ปรับปรุง) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับ
ร้อยละ 90 โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคม
และระหว่างพื้นที่

ตัวชี้วัด 2.2 สัดส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทุกระดับชั้นผ่านเกณฑ์
คะแนนร้อยละ 50 มีจำนวนเพิ่มขึ้น และความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างพื้นที่ และ
ภูมิภาคลดลง

ตัวชี้วัด 2.3 สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ภายใต้ประกันสังคม (ผู้ประกันตนตาม
มาตรา 40) และที่เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติต่อกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 2.4 ความแตกต่างของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่าง
พื้นที่ลดลง

ตัวชี้วัด 2.5 การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น
เป้าหมายที่ 3 เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชน
พึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ตัวชี้วัด 3.1 สัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 3.2 ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นในทุกภาค

ตัวชี้วัด 3.3 มูลค่าสินค้าชุมชนเพิ่มขึ้น

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 เพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถ
เข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ ทั้งในด้านการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การได้รับขยาย
การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) และสวัสดิการ (Welfare) ที่เหมาะสมอย่างทั่วถึงและ
เป็นธรรม และการพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อประกอบอาชีพและยกระดับรายได้โดย

3.1.1 ขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส
ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ถูกจำกัดศักยภาพจากสภาพครอบครัว พื้นที่และสภาพร่างกาย

การดูแลนักเรียนยากจนที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลที่ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างรายได้ของครัวเรือน การสนับสนุนค่าเดินทางไปยังสถานศึกษา การปรับปรุงระบบคัดกรองและการให้เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนของ สพฐ. ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการให้ทุนการศึกษาต่อระดับสูง เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กนักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคัน

3.1.2 จัดบริการด้านสุขภาพให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายฯ ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โดยรัฐจัดให้มีกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการให้ ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายฯ เข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ได้อาติ ค่าใช้จ่าย การเดินทางไปสถานพยาบาล รวมทั้งจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเชิงรุกทั้งในด้านการให้คำปรึกษา การควบคุม และป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาเรื้อรังต่อสุขภาพ และการส่งเสริมด้านสุขอนามัย

3.1.3 สร้างโอกาสในการมีที่ดินทำกินของตนเองและยกระดับรายได้โดยรัฐเข้าไปสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่ครบวงจร ตั้งแต่การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไข เพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน การพัฒนาทักษะ ความชำนาญ การจัดสรรเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง การขยายโอกาส ในการเข้าถึงข่าวสาร สารสนเทศ และองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพและการสนับสนุนด้านการตลาด ตลอดจนส่งเสริมทักษะการบริหารเงิน เพื่อให้สามารถจัดการรายได้ เงินทุน และหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการกระจาย การถือครองที่ดินที่จะช่วยให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร ผู้ยากจน ได้มีที่ดินทำกินและมีที่อยู่อาศัย

3.1.4 กำหนดนโยบายการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมและเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มการจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สิน และปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนปรับโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการ และเชิงพื้นที่ที่มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อลดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมควบคู่ไปกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

3.1.5 เพิ่มการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างเพียงพอและเหมาะสม อาทิ เพิ่มเบี้ยคนพิการและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ยากจนให้เพียงพอที่จะดำรงชีพได้ สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยและระบบสาธารณสุขภาคให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแก้ปัญหา ชุมชนแออัดในเมือง สนับสนุนชุมชนให้มีการจัดบริการตามความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ

ทั้งนี้จะต้องมีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลกับการจัดบริการภาครัฐ โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานราชการทั้งหมดและร่วมใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลดังกล่าว ในการกำหนดเป้าหมายคนจน คนเกือบจน และกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด เพื่อให้สามารถระบุประชากรกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

3.2 กระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพ ให้ครอบคลุมและทั่วถึง ตลอดจนปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งกฎหมาย กฎระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อให้ประชากรทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐและทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

3.2.1 ส่งเสริมให้มีการกระจายการบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นระหว่างพื้นที่โดย 1) สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรครูมีการกระจายตัว อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งมาตรการที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน อาทิ สวัสดิการบ้านพักครู เส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพที่ชัดเจนเพิ่มโอกาสในการพัฒนาครู 2) สร้างระบบความรับผิดชอบ (Accountability) ของการจัดการศึกษา โดยนำผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามาประกอบการประเมินผลครูและโรงเรียน 3) ขยายการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล และขาดแคลนครูผู้สอน

3.2.2 ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก-เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐและโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม รวมถึงการได้รับการพัฒนาทักษะให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ตามศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของกลุ่มข้างต้นให้มีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

3.2.3 เร่งรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้แรงงานนอกระบบตระหนักถึงประโยชน์ของการสร้างหลักประกันในวัยเกษียณและประโยชน์จากระบบประกันสังคม รวมถึง การขยายความครอบคลุมของสวัสดิการด้านการจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่

3.2.4 ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก-เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐ

และโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม รวมถึงการได้รับการพัฒนาทักษะให้สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ตามศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละบุคคลพร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทของกลุ่มข้างต้นให้มีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

3.2.5 ปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ รวมทั้งกฎหมาย กฎระเบียบ ให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม อาทิ การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการผูกขาดทางการค้า การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ทางภาษีของธุรกิจขนาดเล็ก-กลางให้เหมาะสมและไม่ด้อยกว่าของธุรกิจขนาดใหญ่ ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) และผลักดัน การบังคับใช้และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทันต่อรูปแบบสินค้าและบริการที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3 เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้าง ความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดิน และทรัพยากรภายในชุมชน

3.3.1 สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนให้มีขีดความสามารถ ในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา มีจุดยืนทางความคิด มีธรรมาภิบาลในการบริหารและพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง

3.3.2 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่และการต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างการจัดการความรู้ในชุมชน

3.3.3 พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายอุตสาหกรรม (Cluster) ในพื้นที่กับเศรษฐกิจชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ในการร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในการประกอบ ธุรกิจการสนับสนุนการประกอบธุรกิจแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว

3.3.4 สนับสนุนการให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน การปรับองค์กรการเงินของชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินในระดับหมู่บ้านตำบล ที่ทำหน้าที่ทั้งการให้กู้ยืมและการออม และจัดตั้งโครงข่ายการเงินฐานรากโดยมีธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

3.3.5 สนับสนุนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ บริการ และการจัดการ ทรัพยากรในชุมชน ในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐ อปท. ในการดูแลคุณภาพชีวิตประชาชน โดยเปิดรับสมาชิกทุกคนในท้องถิ่นโดยไม่เลือกปฏิบัติผลักดัน พ.ร.บ. โฉนดชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการ บริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากที่ดินและทรัพยากรในพื้นที่ร่วมกัน

4. แผนรองรับ

ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแผนงานรองรับซึ่งครอบคลุมระยะเวลาในแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้แก่

4.1 ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560-2564

4.2 ร่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564

4.3 ร่างแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

4.4 ร่างแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564

4.5 ร่างแผนยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564

4.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี พ.ศ. 2559-2568

5. แผนงานและโครงการสำคัญ

5.1 แผนงานการช่วยเหลือประชากรผู้มีรายได้น้อย

5.1.1 สาระสำคัญ มุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจให้กับคนที่ไม่อยู่ในระบบฐานข้อมูลรายได้ (กล่าวคือ ระบบฐานข้อมูลภาษี) ให้เข้ามาอยู่ในระบบเพื่อให้สามารถระบุเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยเพื่อ ให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการบูรณาการ ฐานข้อมูลกลางภาครัฐ ซึ่งมอบหมายให้กรมสรรพากร กระทรวงการคลังดำเนินการให้ประชาชนทุกคน ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างระบบการ ชำระเงิน แบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan) โดยบุคคลที่มาเข้าระบบ ข้อมูลรายได้ดังกล่าวและมีรายได้อันถึงเกณฑ์จะได้รับประโยชน์จากรัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ เงิน อุดหนุน สิทธิการเดินทางสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายคูปองอาหาร ช่วยให้อาชีพคนรายได้น้อยสามารถ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของโครงการฯ คือการมีฐานข้อมูลรายได้ซึ่งช่วยให้ สามารถระบุเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รัฐต้องจัดทำระบบ

ดังกล่าวให้ง่าย และอำนวยความสะดวกกับประชากรในพื้นที่ห่างไกล และประชากรที่เข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

5.1.2 หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงการคลัง

5.1.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

5.2 แผนงานการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาในพื้นที่ห่างไกลอย่างครอบคลุม

5.2.1 โครงการ Free Wifi เพื่อการศึกษาทั่วประเทศ

5.2.1.1 สาระสำคัญ ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านสื่อการเรียนการสอน การค้นคว้าข้อมูล ฯลฯ อย่างไรก็ตามในพื้นที่ห่างไกลแม้จะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้แต่จากการมีค่าใช้จ่ายทำให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เต็มที่โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยเรียน ซึ่งการส่งเสริมให้มี Free Wifi ในสถานศึกษาจะช่วยให้นักเรียนนักศึกษาสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การค้นคว้าและเป็นช่องทางของการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก

5.2.1.2 หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงศึกษาธิการ

5.2.1.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี (พ.ศ. 2560-2561)

5.2.2 โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามเด็ก

5.2.2.1 สาระสำคัญ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเก็บข้อมูลและติดตามเด็กทุกคนตั้งแต่แรกเกิดอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกับฐานทะเบียนราษฎร์ และให้สถานศึกษารวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกสังกัดใช้ระบบสารสนเทศเดียวกัน และบูรณาการข้อมูลร่วมกัน เพื่อลดปัญหาการติดตามเด็กมาเรียนไม่ได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ทับซ้อนหรือพื้นที่ช่องโหว่ระหว่างสังกัด พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลการย้ายถิ่นฐานซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยในระยะแรกอาจเริ่มจากการต่อยอดขยายผลให้ระบบติดตามและประเมินผลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring and Evaluation System: e-MES) และฐานข้อมูล Data Management Center (DMC) ของ สพฐ. ครอบคลุมนักเรียนจากสถานศึกษาทุกพื้นที่และทุกสังกัดในขณะเดียวกัน ประเทศไทยกำลังดำเนินโครงการให้เงินอุดหนุน 600 บาท/เดือน แก่เด็กแรกเกิดอายุ 0-3 ปีที่เกิดในครอบครัวยากจน จึงนับเป็นโอกาสอันดีในการใช้โครงการนี้เป็นโครงการนำร่องในการเก็บข้อมูลเด็กยากจน ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กที่มีแนวโน้มสูงในการหลุดออกนอกระบบการศึกษา

5.2.2.2 หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการ

5.2.2.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (พ.ศ. 2560-2562)

5.2.3 โครงการขยายระบบแพทย์ทางไกล

5.2.3.1 สาระสำคัญ เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และลดจำนวนผู้ป่วยที่ต้องเข้ามารักษาในโรงพยาบาลในเมืองหลัก/เมืองใหญ่ การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยให้คำแนะนำและการรักษาจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพทางการรักษาทั้งมีแพทย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะในการให้คำปรึกษาขณะที่ผู้ป่วยไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลและเสียค่าใช้จ่ายมาก และหากผู้ป่วยมีอาการรุนแรงก็สามารถส่งต่อและเตรียมการรักษาได้ทัน

5.2.3.2 หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลของรัฐในสังกัดอื่น

5.2.3.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

5.3 โครงการบริหารจัดการงบประมาณด้านการศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

5.3.1 สาระสำคัญ การที่หน่วยงานต้นสังกัดเปิดโอกาสและให้อิสระแก่สถานศึกษาในการบริหารจัดการงบประมาณมากขึ้นมุ่งเน้นที่การประเมินผลลัพธ์เป็นสำคัญ ใช้มาตรการทางการเงินเพื่อกระตุ้นคุณภาพการศึกษาและนำผลการประเมินสถานศึกษามาใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการปฏิรูประบบความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องลดสัดส่วนการให้งบประมาณด้านอุปทาน อาทิ งบดำเนินการ งบบุคลากร และงบลงทุน ซึ่งขึ้นกับการตัดสินใจของภาครัฐและไม่สัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียน และเพิ่มสัดส่วนงบประมาณด้านอุปสงค์ (Demand-Side Financing) คือ เงินอุดหนุนรายหัว ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนที่เลือกเข้าเรียน พร้อมทั้งจัดสรรเงินอุดหนุนในอัตราที่มากกว่าให้แก่โรงเรียน ในเขตพื้นที่ ด้อยโอกาสเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษามากขึ้น

5.3.2 หน่วยงานดำเนินงานกระทรวงศึกษาธิการ

5.3.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

5.4 แผนงานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง

5.4.1 สาระสำคัญ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคม/วิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) และ

ความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) ในแต่ละพื้นที่ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ รูปแบบการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของวิสาหกิจในระยะยาวรวมทั้งเผยแพร่ความรู้ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนฐานราก พร้อมทั้งประสานงานกับจังหวัดและท้องถิ่นเพื่อขยายผลจาก ชุมชนต้นแบบให้มีการนำไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ อย่างกว้างขวางเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐภายใต้ยุทธศาสตร์ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการเติบโตจากภายใน

5.4.2 หน่วยงานดำเนินงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวง พาณิชยกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และวิสาหกิจชุมชน

5.4.3 กรอบระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะ และ สมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่ เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียม นานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลงกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมาย และทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและ ความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพพัฒนา กำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ กระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เน้นการให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วม และการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่ การปฏิบัติประสบความสำเร็จ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการ สภาการศึกษาเฉพาะกิจด้านจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์อนุสรณ์ ธรรมใจ เป็นประธานดำเนินการยกร่างกรอบทิศทางและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 โดยนำ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนมาปรับปรุงแก้ไข ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้ง

คณะทำงานพิจารณาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 โดยมีพลตรีณัฐพงษ์ เพราแก้ว เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานดำเนินการปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 และได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาศึกษาโดยมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธานซึ่งสำนักงานฯ ได้ปรับแก้เอกสารตามความเห็นของที่ประชุมรวมทั้งความเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้ปรับเป็น “(ร่าง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579” เป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างมีความสุขคือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 2560: 56) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

การลดความแตกต่างด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา รวมทั้งการมีระบบข้อมูลและสารสนเทศที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบันสามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ และการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุมทั่วถึงคนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถดูแลและพัฒนาศักยภาพคน ทุกคนอย่างรอบด้าน กระจายโอกาสและความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดรูปแบบเวลา และสถานที่อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษาและการพัฒนาคนให้มีทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะตามกรอบทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกรูปแบบและช่องทางการเรียนรู้

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่และทุกระดับการศึกษาได้รับการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละกลุ่มในสถานศึกษาที่มีมาตรฐาน และคุณภาพทัดเทียมกัน

1.3 เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลกลางรายบุคคลทุกช่วงวัยที่เชื่อมโยงกันได้ และสามารถแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 เพื่อให้มีระบบฐานข้อมูลด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ สามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5 เพื่อให้มีระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาการติดตามและประเมินผล

2. เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ
ตัวชี้วัด

2.1.1 สัดส่วนนักเรียนปฐมวัย (3-5 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 3-5 ปี เพิ่มขึ้น

2.1.2 ประชากรอายุ 6-11 ปี ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทุกคน

2.1.3 ประชากรอายุ 12-14 ปี ได้เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

ทุกคน

2.1.4 สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (15-17 ปี) ต่อประชากรกลุ่มอายุ 15-17 ปี เพิ่มขึ้น

2.1.5 ประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

2.1.6 ร้อยละของเด็กในวัยเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการศึกษาเต็มตามศักยภาพเพิ่มขึ้น (จำแนกตามกลุ่มประเภทของความจำเป็นพิเศษ)

2.1.7 อัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา
สูงขึ้น

2.1.8 ร้อยละของผู้เรียนพิการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพหรือบริการทางการศึกษา
ที่เหมาะสม

2.1.9 อัตราการออกกลางคันของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานลดลง

2.1.10 ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย
ในการศึกษา 15 ปี

2.1.11 จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษา/องค์กรที่จัดการศึกษาแบบเรียน
ร่วมตามรูปแบบ/หลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการผู้ด้อยโอกาสผู้มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น

2.1.12 จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษา/องค์กรที่จัดการศึกษาตามรูปแบบ/หลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเพิ่มขึ้น

2.1.13 มีหลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทาง กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

2.1.14 ดัชนีความเสมอภาคของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง

2.1.15 ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระหว่างพื้นที่/ภาคการศึกษาในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษลดลง

2.1.16 จำนวนสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่าง เร่งด่วน (ICU) ลดลง

2.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย ตัวชี้วัด

2.2.1 มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

2.2.2 มีสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและกองทุนพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

2.2.3 มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการเพื่อการศึกษา

2.2.4 ร้อยละของสถานศึกษาได้รับบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่ขั้นต่ำ 30 Mbps ใน 5 ปีแรก และ 100 Mbps ภายใน 20 ปี เพิ่มขึ้น

2.2.5 ร้อยละของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการจัดการเรียนการสอนทางไกล ด้วยระบบ DLIT, DLTV, ETV และผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น

2.2.6 ร้อยละของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้น

2.2.7 มีสื่อดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และการส่งเสริมการมีอาชีพเพิ่มขึ้น

2.2.8 สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ

2.3 ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุมถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล

ตัวชี้วัด

2.3.1 มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลรวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา

2.3.2 มีระบบสารสนเทศด้านการศึกษาด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกัน ทั้งประเทศครอบคลุมถูกต้องและเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมินและรายงานผล

2.3.3 มีระบบคลังข้อมูลเกี่ยวกับสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถให้บริการและใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานได้

2.3.4 ระดับความพึงพอใจของบุคคลและหน่วยงานในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาสูงขึ้น

2.3.5 มีกฎหมาย กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ทางการศึกษาที่ได้รับการปรับปรุงและมีผลบังคับใช้

3. แนวทางการพัฒนา

3.1 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

3.1.1 ประกันโอกาสการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่ผู้เรียนในทุกพื้นที่ครอบคลุมผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อาทิ การจัดหาทุนและแหล่งทุน ทางการศึกษา การออกกฎหมายเฉพาะรองรับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาเป็นต้น

3.1.2 ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย

3.1.3 เร่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกัน

3.1.4 เร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมี คุณภาพมีความหลากหลายและสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

3.1.5 ส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ให้มากขึ้น

3.1.6 จัดสรรบุคลากรเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เพียงพอ

3.1.7 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ

3.1.8 สนับสนุนให้ท้องถิ่นและเอกชนมาร่วมมือพัฒนาและจัดการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

3.1.9 เสริมสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีทักษะ เพื่อการประกอบอาชีพและให้โอกาส/ยอมรับในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม

3.2 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

3.2.1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

3.2.2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลในระบบต่าง ๆ อาทิ DLIT, DLTV

3.2.3 ดำเนินการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์และการผลิตรายการ เพื่อการศึกษารวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

3.2.5 ขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงครอบคลุมทุกพื้นที่เพียงพอกับผู้เรียน (ความเร็วขั้นต่ำ 30 Mbps ใน 5 ปีแรก และ 100 Mbps ภายใน 20 ปี)

3.3 พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยง และเข้าถึงได้

3.3.1 พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานครอบคลุมถูกต้องเป็นปัจจุบันมีความเป็นเอกภาพเทียบเคียงกับมาตรฐานนานาชาติได้และสามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัยข้อมูล ด้านการศึกษาและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่แรกเกิด การเข้ารับการศึกษา การเข้าสู่การทำงาน และการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุระหว่างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3.3 พัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุมถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมิน และรายงานผล สามารถอ้างอิงและใช้ประโยชน์ร่วมกันตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร

3.3.4 ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. แผนงานและโครงการสำคัญ

แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560-2561)

4.1 โครงการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ICU)

4.2 โครงการเติมเต็มความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (DLTV, DLIT) สื่อที่วิสาหกิจ และช่องทางต่าง ๆ

4.3 โครงการคัดกรองและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

4.4 โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4.5 โครงการขยายเครือข่ายบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

4.6 โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัยทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษาแผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย

ตัวชี้วัด

1. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารทางการศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา

2. โครงการพัฒนาล้างข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้

3. โครงการจัดหาเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก/สื่ออุปกรณ์และบริการที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นเฉพาะบุคคล

4. โครงการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา

5. โครงการจัดบริการสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

6. โครงการศึกษาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อ ตำรา สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

7. โครงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

8. โครงการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

9. โครงการจัดให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

10. โครงการจัดทำคู่มือการบันทึกและใช้ข้อมูลสารสนเทศ ผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

11. โครงการจัดทำมาตรฐานข้อมูลกลางระดับสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตาม ประเมินและรายงาน

12. โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา

จากการศึกษากฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สรุปได้ว่าในการจัดการศึกษาจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเป็นนักเรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง และเป็นคนมีความสุข โดยสถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ได้ใน 4 ลักษณะกล่าวคือ

1. รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ นักวิชาการที่ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะนี้ เช่น ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์ (2540: 21-23); เสรี ชัดเข้ม (2538: 3); Good (1973: 25); Smith (1961: 461-462) และ Webster (1983: 1154)

2. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของระหว่งชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะนักวิชาการที่ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะนี้ได้แก่ เสรี ชัดเข้ม (2538: 3); อุทัย บุญประเสริฐ (2546: 31); อุทุมพร จามรมาน (2541: 22); Bardo and Hartman (1982: 70); Good (1973: 103); Keeves (1988: 559) และ Willer (1967: 15)

3. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติหรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ นักวิชาการที่ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะนี้ ได้แก่ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพงษ์ (2540: 21-23)

4. รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความมั่นคง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วยนักวิชาการที่ให้ความหมายของรูปแบบในลักษณะนี้ ได้แก่ ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพงษ์ (2540: 21-23) และ Willer (1967: 15)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง วิธีการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยนำหลักธรรมาภิบาลตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากำหนดเป็นแนวทางในการบริหารงานแต่ละด้าน

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันอย่างออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (Keeves 1988: 561-565)

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนาย จำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce and Weil (1985: 41) เป็นต้น

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้ นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

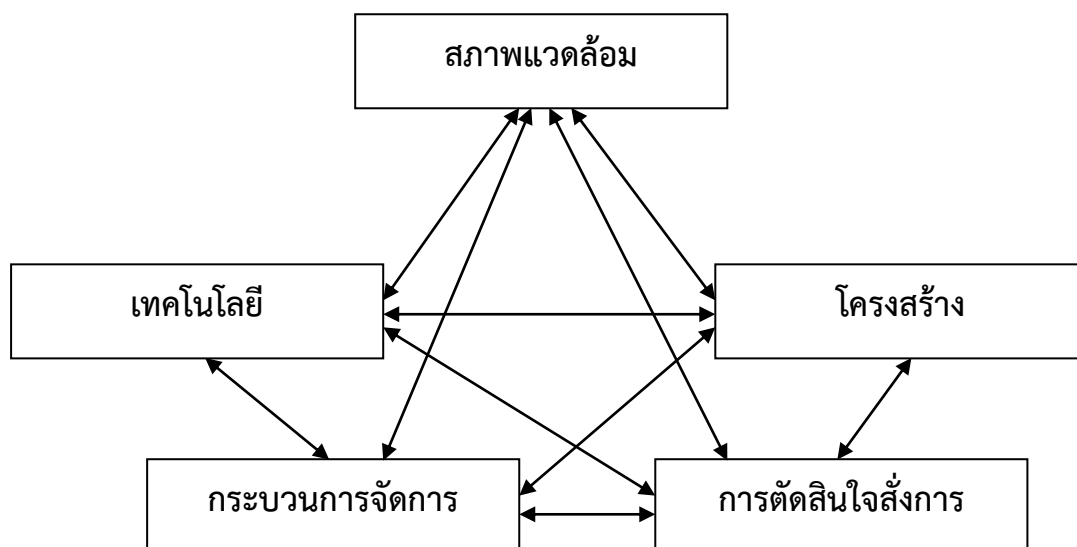
Bardo and Hardman (1982: 70-72) นักนิเวศวิทยาคนสำคัญได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่ และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากรรูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้น มีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่าง ๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน ในแต่ละสาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบ ที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

องค์ประกอบของรูปแบบ

จากหลักฐานที่ได้จากการศึกษาพบว่า ไม่ปรากฏหลักเกณฑ์เฉพาะว่ารูปแบบต้องประกอบด้วยองค์ประกอบใด ส่วนใหญ่องค์ประกอบของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจต้องการศึกษา

ส่วนการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบในการศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารจัดการตามแนวคิดของ Brown and Moberg ได้สังเคราะห์ สรุปรูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบกับหลักการบริหารตามสถานการณ์และองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีโครงสร้างกระบวนการจัดการ ดังเช่นรูปแบบการศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์การและการบริหารของ Brown and Moberg มีลักษณะ ดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 รูปแบบเชิงสถานการณ์

ที่มา: Brown and Moberg 1980 : 17

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเท่าที่พบ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ส่วนใหญ่จะกล่าวถึง การจัดการบริหารหรือโครงสร้างระบบบริหารและแนวทางในการดำเนินงานในภาระหน้าที่ที่สำคัญในการบริหารองค์การนั้น ๆ เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน การบริหารงานวิชาการ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบควรประกอบด้วย องค์ประกอบใดจำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่ศึกษาหรือกรอบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบเป็นหลัก

การสร้างรูปแบบ

Keeves (1988: 560) ได้กล่าวถึง หลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. รูปแบบควรประกอบด้วย ความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดาอย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงโดยทั่วไปนั้นมีประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้แนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษาด้วย

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 72) ได้สร้างรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ซึ่งดำเนินการแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบและทดสอบประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของรูปแบบการสร้างรูปแบบดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัย จุดบกพร่องที่มักจะพบบ่อยในการทำวิทยานิพนธ์แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์หลังจากขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบจากการศึกษาวิเคราะห์ กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบได้ว่า การสร้างรูปแบบนั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอน แต่โดยทั่วไปจะเริ่มจากองค์ความรู้ในเรื่องที่ต้องการศึกษาหรือต้องการสร้างรูปแบบนั้น จึงค้นหาสมมุติฐานและหลักการของรูปแบบที่ต้องการที่จะสร้างแล้วจึงดำเนินการสร้างรูปแบบ ตามหลักการที่กำหนดขึ้นและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบตามลำดับขั้นตอน ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบมีการดำเนินการสร้างใน 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ และขั้นตอนการหาคุณภาพของรูปแบบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบนี้อาจมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งออกเป็นสองตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบและการหาความตรงของรูปแบบ (Will 1988: 83) ส่วนรายละเอียดในขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบนั้น

แนวทางการพัฒนารูปแบบ

Keeves (1988: 560) ได้กล่าวถึง หลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงธรรมดาแบบทั่วไปนั้นก็ยังมีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อมูลสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้าง มโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

การพัฒนาารูปแบบแบ่งออกเป็นตอน ๆ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา ต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของ เรื่องที่จะศึกษา แบ่งออกเป็นตอน ๆ แต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการอย่างไร และเชื่อมโยงกับลักษณะและกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบให้เกิดประโยชน์ของการพัฒนารูปแบบ

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988: 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement)

4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษาการวิจัยครั้งนี้ คุณลักษณะของรูปแบบเป็นการสร้างมโนทัศน์ใหม่ โดยเป็นการสร้างมโนทัศน์ในการนำหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ไปใช้กับขอบข่ายภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คุณลักษณะของรูปแบบที่ดีควรเป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างที่เชื่อมโยงองค์ประกอบที่ชัดเจน สามารถพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น สามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์ผลพยากรณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปใช้กับขอบข่ายภารกิจการบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ทั้ง 5 ด้าน คือ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน กลุ่มบริหารงบประมาณ และกลุ่มบริหารทั่วไป

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใน 3 รูปแบบ ซึ่งโรงเรียนสามารถเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยพิจารณาตามความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียน ดังนี้

1. การเรียนในชั้นเรียน (On-Site)

การเรียนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในชั้นเรียนเป็นหลัก โดยครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนอื่น ๆ มาบูรณาการใช้กับการเรียนในชั้นเรียนได้ เช่น การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On -Air) หรือการเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online Online) เป็นต้น

2. การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On -Air)

การเรียนการสอนทางไกลผ่านโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล และระบบดาวเทียม เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้ในทุกครัวเรือน ทั้งนี้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้อนุเคราะห์ในการส่งสัญญาณออกอากาศ 15 ช่องสัญญาณ (อนุบาล 1-ม.6) พร้อมทั้งอนุเคราะห์เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้จัดทำสื่อวีดิทัศน์การเรียนการสอน

3. การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online)

การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยนักเรียนสามารถเลือกเรียนตามความสนใจหรือครูอาจกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงเนื้อหาด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลาเนื้อหาอาจประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอและสื่อมัลติมีเดียอื่น ๆ ซึ่งนักเรียน ครู และเพื่อนร่วมชั้นเรียน สามารถติดต่อสื่อสารปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

แบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยใช้ช่องทางการสื่อสารผ่าน E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2563: 6-14)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามที่กระทรวงกำหนดโรงเรียนสามารถใช้รูปแบบใดก็ได้ตามความเหมาะสมปลอดภัยในรูปแบบ 3-On ประกอบด้วย Onsite สอนในโรงเรียน On-Air สอนผ่านโทรทัศน์ และ Online สอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิตวิถีใหม่

ความหมายของการศึกษาชีวิตวิถีใหม่

New Normal ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ชาวอเมริกัน โดยตอนนั้นเขาใช้อธิบายถึงสภาวะเศรษฐกิจโลก หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ในสหรัฐฯ ช่วงระหว่างปี 2007-2009 ดังนั้น “New Normal” จึงถูกนำมาใช้เพื่อพูดถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถดถอยลงและคาดว่าจะไม่กลับมาเติบโตในระดับเดิมได้อีกต่อไป (การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8 2564)

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ราชบัณฑิตยสภา โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์ นิเทศศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคม คำนึงเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในวิถีชีวิต การเรียนรู้ และการทำงาน การปรับตัวอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งสำคัญสำหรับสถาบันการศึกษาทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาการเรียนรู้ดิจิทัลและเทคโนโลยี จึงเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของการศึกษา (อาภาศิริ สุวรรณานนท์ 2564: 113)

ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคำนึงเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่นึกเคย รูปแบบวิถี

ชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะอ้างรักษาวินัยดั้งเดิมหรือหวงหาถึงอดีต โดยคำนี้กำเนิดขึ้นในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007-2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติได้กลับกลายเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ส่วน “New Normal” ในบริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมากจนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติมนุษย์ จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับหาวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัย จากการติดเชื้อควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการป่วยเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (สุภาภรณ์ พรหมบุตร 2563: 27-29)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ชีวิตวิถีใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแนวทางปฏิบัติที่ในชีวิตประจำวันต้องปรับเปลี่ยน สืบเนื่องจากโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมีการนำมามาตรการป้องกันและควบคุมโรคมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตามมาตรการทางสาธารณสุข คือ สวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยเจลแอลกอฮอล์ และหลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่แออัด

การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ หรือ Design-Based New Normal เป็นคำใหม่ ที่บูรณาการมาจากสถานการณ์ชีวิตวิถีใหม่กับแนวคิดของ Morrison (2010: 35-37) เสนอรูปแบบ เรียกว่า ADDIE Model of Instructional Design ได้เสนอแนวทางการออกแบบไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การพัฒนา (Development) 4) การนำไปปฏิบัติ (Implement) และ 5) การประเมินผล (Evaluation) จากผลกระทบและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) สถานศึกษาการออกแบบในระหว่างวิกฤติ และหลังวิกฤติ COVID-19 จึงมีความจำเป็นโดยผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันการศึกษาต้องปรับตัวหรือปรับเปลี่ยนแนวคิด จากที่เคยทำงานแบบเดิม ต้องปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงระหว่าง COVID-19 ยังแพร่ระบาด หรือยุติลง ชีวิตวิถีใหม่จึงไม่ใช่การแก้ปัญหาเดิม ๆ ปรากฏการณ์ COVID-19 จึงควรออกแบบอนาคตของการศึกษาใหม่ในการเรียนรู้ รูปแบบใหม่ที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้น้ำหนัก การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ให้มากกว่าการนั่งชั่วโมงเรียน การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจของนักเรียนและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความรักสามัคคีในครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เป็นคนดีมีคุณธรรม ส่งเสริมนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำลายทางการเรียน พร้อมกับกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ในสถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนรวดเร็ว (Disruption) การพัฒนาทักษะชีวิต ที่สามารถยืดหยุ่น ปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เป็นจริง (Resilience) บนพื้นฐานของการสาธารณสุขที่ดี มาตรฐานทางการสาธารณสุขที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในอนาคตที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาทุกระดับจะเป็นการเรียนรู้ของทุกช่วงวัย ระบบชั้นเรียนจะเปลี่ยนไปเป็นระบบความสามารถของผู้เรียน การนำระบบเทคโนโลยี มาจัดระดับความสำเร็จของผู้เรียน (เทื่อน ทองแก้ว 2563: 1-10)

การบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียน การสอน การพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผู้เขียนได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่น่าสนใจ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดครั้งใหญ่ที่ต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ กระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ และสิ่งที่สำคัญคือการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจของครูและนักเรียนในการรับมือกับ New Normal ของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ของเราทุกคน รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาที่ไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป (พัชรภรณ์ ดวงชื่น 2563: 78-795)

การศึกษายุคนิวนอร์มัล (New Normal) นอกจากการปรับรูปแบบ New Normal ในชีวิตประจำวัน “โรงเรียน” ก็ต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนเช่นกันเพราะจากการระบาด

ของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ทั้งนักเรียน นักศึกษา และครูผู้สอน ต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน เกิดคำถามมากมายว่าจะทำอย่างไร ในการจัดการให้การเรียนการสอนสามารถเข้าถึงเด็กนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกความท้าทายของการจัดการ ไม่ว่าจะเป็ระบบอินเทอร์เน็ตที่ต้องมีความเสถียร ระบบถ่ายทอด ผ่านทีวี อุปกรณ์เทคโนโลยี ในชุมชนที่ขาดแคลน การจัดการตารางเรียน พร้อมทั้งความสามารถ ในการสอนออนไลน์ของครูผู้สอนเอง เป็นโจทย์สำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้และควรได้รับการพัฒนา อย่างไรก็ตามการปรับตัวที่เกิดขึ้นทำให้เราเห็นถึงประโยชน์มากมาย เพราะนักเรียนคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในด้านที่เป็นประโยชน์ก่อนหน้านี้ การเข้าสู่โลกออนไลน์เป็นเพียงแค่เพื่อการบันเทิง แต่เมื่อนักเรียนต้องเข้าเรียนในระบบออนไลน์ทำให้เด็กนักเรียนหลายคนคุ้นเคยกับการเรียนรู้ผ่าน หน้าจอคอมพิวเตอร์ สิ่งนี้ช่วยให้พวกเขามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนออนไลน์และยังฝึกให้มี ความรับผิดชอบต่อตัวเองในการจัดการเวลาและการศึกษาเองที่บ้าน แต่อย่างไรก็ตามการเรียนใน ยุควิถีใหม่บทบาทที่สำคัญของครูที่เป็นผู้สอนโดยการให้ความรู้อย่างเดียว ต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จนมีประสบการณ์ส่วนบุคคลและนำประสบการณ์เหล่านั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ และเมื่อปฏิบัติบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะพัฒนาเป็นทักษะสั่งสมเป็นความเชี่ยวชาญในที่สุดการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั้น เกิดจากการมีประสบการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั่นเองและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมโดยเฉพาะด้านความคิดนั้นเป็นพลังที่นำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งเป็สิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกปัจจุบันและอนาคต โดยความปกติใหม่ที่กำลังจะมาถึง ไม่ควรถูกตีกรอบไว้ด้วยสถานการณ์ความจำเป็นจากโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และปัจจัยอื่น ๆ ที่ควบคุมไม่ได้เท่านั้น แต่ควรเป็การจินตนาการถึง “ความปกติใหม่ที่เป็นที่ต้องการ” (Desirable New Normal) จากการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง และที่สำคัญที่สุด คือ ตัวนักเรียนเอง (พระพรหมพิริยะ ถาวโร (มาลัยรักษ์) 2564: 1-11)

ฐานวิถีการศึกษาใหม่ (New Normal in Education) เป็นลักษณะของการจัดการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนถาวรวิธีการศึกษาใหม่ เป็นการหลอมรวม ผสมผสาน การใช้ศักยภาพเทคโนโลยีการศึกษาทางด้านออนไลน์ เพื่อการออกแบบ การพัฒนา

การใช้การจัดการ และการประเมินในระบบการศึกษา ได้เป็นห้องเรียนออนไลน์ มีการจัดสภาพแวดล้อมออนไลน์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการเรียนรู้สูงสุดเท่าที่ทำได้เพื่อทดแทนเสริมหรือผสมผสานการจัดการเรียนการสอนในสภาวะการของการระบาดและหลังระบาศของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ธนวัฒน์ วรณประภา, วศัญญา วุฒิวรรณ และจารุวรรณ รักเริ่มวงษ์ 2563: 124-134)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษาชีวิตวิถีใหม่ หมายถึง การปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลง พัฒนา แก้ไข และปรับปรุงในด้านการบริหารการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษา การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาการเรียนรู้ดิจิทัลและเทคโนโลยี จึงเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของการศึกษา การรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน โดยมีการพัฒนาเป็นทักษะ สังคมเป็นความเชี่ยวชาญในที่สุดการเรียนรู้ ของแต่ละบุคคลนั้นเกิดจากการมีประสบการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั้นเอง และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิด และพฤติกรรม ในระหว่างและหลังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การปรับตัว

การปรับตัวด้านการศึกษา เป็นหัวใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน วิถีชีวิต การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เป็นโอกาสให้สร้างแนวคิดใหม่ทางการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน ด้วยวิธีการใหม่ นวัตกรรมใหม่ โดยทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีความยืดหยุ่นทางการจัดการศึกษาได้มีการจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนแบบ On- site การจัดการเรียนการสอนแบบปกติที่โรงเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบปกติที่โรงเรียน โดยโรงเรียนต้องปฏิบัติตามมาตรการที่ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) หรือที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดอย่างเคร่งครัดและมีเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1.1 นักเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนทางไกลหรือมีอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนทางไกลไม่เพียงพอ เช่น ครอบครัวมีบุตรหลาน 2 คน แต่มีโทรทัศน์ 1 เครื่อง เป็นต้น

1.2 นักเรียนที่ไม่มีผู้ปกครองดูแลในขณะที่เรียนทางไกลอยู่ที่บ้าน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของนักเรียน

1.3 นักเรียนที่ไม่มีอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนทางไกล ตามข้อ 1. และไม่มีผู้ปกครองดูแล ตามข้อ 2.

1.4 โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

1.5 โรงเรียนขนาดเล็ก หรือโรงเรียนขนาดกลาง ที่สามารถจัดการเรียนการสอนตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ที่ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) หรือกระทรวงสาธารณสุขหรือศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัด กำหนดอย่างเคร่งครัด

ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบ On-site นั้น สามารถดำเนินการได้ ดังนี้ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 มาโรงเรียนทุกระดับชั้น หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็ก หรือโรงเรียนขนาดกลางที่สามารถให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนปกติ ตามเงื่อนไขในข้อ 5. และรวมถึงโรงเรียนขนาดอื่นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

รูปแบบที่ 2 แบ่ง 2 กลุ่ม สลับเวลามาเรียน รอบเช้า-รอบบ่าย หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ทั้งรูปแบบ On-site และ ในรูปแบบการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ในระดับชั้นเรียน หรือรายห้องเรียนตามดุลยพินิจของโรงเรียนแต่ต้องเป็นไปตามมาตรการที่กำหนด โดยสลับเวลามาเรียนในรอบเช้าและรอบบ่าย เช่น ถ้ามีนักเรียนต่อห้อง จำนวน 30 คน ให้มาเรียนในรอบเช้า 15 คน รอบบ่าย 15 คน สำหรับนักเรียนที่รอรอบเช้าเรียนหรือหลังจากเข้าเรียนในชั้นเรียนแล้ว โรงเรียนอาจจัดการเรียนการสอนทางไกลเสริมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามความเหมาะสม

รูปแบบที่ 3 แบ่ง 2 กลุ่ม สลับวันมาเรียน วันเว้นวัน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ทั้งรูปแบบ On-site และในรูปแบบการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) อื่น ๆ โดยแบ่งนักเรียนในแต่ละห้องเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม สลับเวลามาเรียน วันเว้นวัน แล้วให้มาเรียนทุกชั้นเรียนสลับกันไป หรือแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มตามช่วงชั้น แล้วให้มาเรียนสลับกันไปชั้นอนุบาล-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาเรียนวันจันทร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มาเรียนวันอังคาร เป็นต้น สำหรับนักเรียนที่อยู่ที่บ้านให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนทางไกลเสริมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามความเหมาะสม

รูปแบบที่ 4 แบ่ง 3 กลุ่ม สลับวันมาเรียน 1 วัน เว้น 2 วัน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ทั้งรูปแบบ On-site และในรูปแบบการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม สลับเวลามาเรียน วันเว้น 2 วัน แล้วให้มาเรียนทุกชั้นเรียนสลับกันไปหรือแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มตาม ช่วงชั้น แล้วให้มาเรียนสลับกันไป เช่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 มาเรียนวันจันทร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-4 มาเรียนวันอังคาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 มาเรียนวันพุธ เป็นต้น สำหรับนักเรียนที่อยู่ที่บ้าน ให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนทางไกลเสริมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามความเหมาะสม

รูปแบบที่ 5 รูปแบบอื่น หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ทั้งรูปแบบ On-site และในรูปแบบการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) โดยนอกเหนือจากที่กล่าวมาทั้ง 4 รูปแบบ โดยทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและครูเป็นสำคัญ ในแต่ละรอบหรือแต่ละวัน นักเรียนที่มาเรียนต้องมีจำนวนที่นั่งในห้องเรียนแต่ละห้องจะต้องเป็นไปตามมาตรการที่กำหนดในกรณีนักเรียนบางห้อง เมื่อแบ่งกลุ่มแล้วมีจำนวนนักเรียนเกินมาตรการที่กำหนดให้ เลือกห้องเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น ห้องประชุม ห้องอเนกประสงค์ ได้ตามความเหมาะสม เป็นต้น

2. การเรียนแบบ On-Air ผ่านระบบมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมหรือ DLTV หมายถึง การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบโทรทัศน์ใช้สัญญาณดาวเทียม KU-Band (จานทิบ) ระบบเคเบิลทีวี (Cable TV) ระบบ Application TV และระบบ IPTV ซึ่งเป็นช่องทางในการเผยแพร่การเรียนรู้ DLTV ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. การเรียนแบบ On-Demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หมายถึง การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่สามารถเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ DLTV (www.dltv.ac.th), Youtube (DLTV 1 Channel - DLTV 12 Channels, Application DLTV, DLIT (www.dlit.ac.th), ดิวพีรี.com, Application DLIT, OBEC Content Center บนเว็บไซต์/ Smart Phone/ Tablet หรือระบบที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนแบบ On-Line การจัดการเรียนการสอนแบบถ่ายทอดสด หมายถึง การจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในลักษณะการสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบถ่ายทอดสด (LIVE) ระหว่างครูและนักเรียน ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น Google Meet, Microsoft Teams, Zoom Meeting, AcuLearn, WebEx, Braincloud, VRoom, Line, Facebook เป็นต้น

5. การเรียนแบบ On-hand การจัดการเรียนการสอนด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนทางไกล ในรูปแบบอื่น โดยการนำหนังสือเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน และสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ไปให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่บ้าน ภายใต้ความดูแลช่วยเหลือของผู้ปกครองในขณะที่เรียนรู้

ทั้งนี้ยังมีการจัดการเรียนการสอนแบบ Home School คาดว่าการเรียนในรูปแบบนี้จะมีเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากผู้ปกครองอาจจะมีกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจาก โรคภัยไข้เจ็บ มลพิษ มลภาวะ และภัยคุกคามอื่น โดยผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ในรูปแบบที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชา มาสอนที่บ้านที่ตบโจทย์รูปแบบการเรียนรู้ของบุตรหลานมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ (วันเพ็ญ พุทธานนท์ 2563: ออนไลน์)

การปรับตัวด้านผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

1. การบริหารวิกฤติ เป็นช่วงภาวะที่ผู้ได้รับผลกระทบในการบริหารที่ยาก ต้องจัดการกับ ภาวะวิกฤติที่เกิดจากมาตรการของรัฐ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง แก้ไขสถานการณ์ด้วยความรวดเร็ว การสื่อสารที่ดีเป็นปัจจัยความสำเร็จ จึงต้องเป็นนักสื่อสารที่ดี หรือหาคนที่มีประสบการณ์การสื่อสาร มาช่วย และมีทีมงานช่วยเหลือ ทั้งระหว่างการเกิดวิกฤติ และภายหลังวิกฤติ

2. ครูผู้สอน ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน จากการสอนในชั้นปกติ มาเป็น การสอนแบบผสมผสาน และการเตรียมการสอนเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ซึ่งทั้งสองลักษณะต้องมีการ ออกแบบ การเรียนการสอน การทดลองก่อนสอนจริง สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบ การจัดห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน การจัดช่วงเวลาสอน การทดสอบ รวมทั้งระเบียบและเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ ที่ต้องปรับปรุง (เทื่อน ทองแก้ว 2563: 1-10)

3. ปรับทักษะของครูเพื่อเอาเทคโนโลยีมาใช้ในปัจจุบันและในอนาคต เป็นการฝึกฝนสอน หนังสือผ่านจอโทรทัศน์หรือจอก้องคอมพิวเตอร์ คุณครูจะต้องสามารถเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์ม ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกปัจจุบันเพื่อรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก ๆ เป็นการสอน เป็นการรับข้อมูล เป็นการเพิ่มเติมความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเด็กนักเรียน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ครูจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลง หลักสูตรใหม่ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จะต้องพัฒนาครูในประเด็นนี้ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ อย่างก้าวกระโดด จัดให้มีการทดสอบและอบรมครูให้สอดคล้องกับความรู้ยุคดิจิทัล เช่น

ภาษาอังกฤษ และเรื่องเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2563: 6-14)

ด้านการบริหารหลักสูตร บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในขณะนี้ นอกจากจะพัฒนาทักษะ การศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่แล้ว ยังต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เช่น Up-skill และ Re-skill และ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความหลากหลาย และรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้มีทั้ง 2 แบบ คือ ออฟไลน์และออนไลน์ อีกทั้งคงไม่มีสูตรสำเร็จว่า หลักสูตรไหนจะเป็นออนไลน์ทั้งหมด การออกแบบหลักสูตรจึงควรคำนึงถึง ความแตกต่างของนักเรียน แต่ละคนมีแบบทดสอบที่หลากหลายเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมถึงนักเรียนและครูร่วมกัน ออกแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียน (ศิริเดช คำสุพรหม 2563: 140-152) นอกจากนี้คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าการศึกษายุคนี้ต้องหาจุดที่จะพัฒนาเด็กไทยให้ไปสู่โลก ดิจิทัลหรือการศึกษาศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การสอนให้เป็นหลักสูตรฐาน สมรรถนะเพราะหลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ค้นพบศักยภาพของเด็กไทยมากขึ้น (วิชัย วงศ์ใหญ่ 2563: 69)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับตัวในด้านการศึกษานบนสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นั้นนอกจากความยืดหยุ่นของรูปแบบการสอน ของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 5 รูปแบบแล้วไม่ใช่เพียงครูและนักเรียนเท่านั้นที่ต้องปรับตัว แต่รวมถึง ผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็ว การรับรู้และเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยี การปรับวิถีชีวิตบนพื้นฐานความเข้าใจและเป็นไปได้ของผู้เกี่ยวข้องในการปรับตัวด้านการศึกษา นอกจากนี้ไม่ใช่เพียงด้านการศึกษาในส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องสามารถบริหารจัดการบนสถานการณ์ วิกฤต ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ปรับโครงสร้างหลักสูตร แนวทางการวัดประเมินผลเพื่อให้ทันต่อยุคสมัย ของสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจาก เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประเทศไทย

นโยบายการเริ่มเปิดโรงเรียน (Reopening)

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 “โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” เปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 แนวทางการจัดการเรียน การสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล แบ่งเป็น 4 ระยะ

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม (7 เมษายน-17 พฤษภาคม 2563) สํารวจความพร้อม ด้านอุปกรณ์การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และระบบการบริหารจัดการการเรียน การสอน

ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกล (18 พฤษภาคม-30 มิถุนายน 2563) ทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านช่องรายการโทรทัศน์ระบบดิจิทัล และระบบออนไลน์ด้วย เครื่องมือการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา

ระยะที่ 3 การจัดการเรียนการสอน (1 กรกฎาคม 2563-30 เมษายน 2564)

สถานการณ์ที่ 1 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย จัดการเรียน การสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และระบบออนไลน์

สถานการณ์ที่ 2 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลาย กำหนดเปิด ภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 จัดการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน โดยให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และมีแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ

ระยะที่ 4 การทดสอบและการศึกษาต่อ (1 เมษายน-15 พฤษภาคม 2564) (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2563: 6-14)

การเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน (Preparations before re-opening)

มีการหารือร่วมกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการราชวิทยาลัยกุมารแพทย์ แห่งประเทศไทย องค์การอนามัยโลกประเทศไทย ยูนิเซฟ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรการ ก่อนเปิด ภาคเรียนร่วมกัน โดยใช้กรอบแนวทาง 6 มิติ ได้แก่ การดำเนินงานเพื่อความปลอดภัย การเรียนรู้ การครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาส สวัสดิภาพและการคุ้มครอง นโยบายและการบริหารการเงิน สำหรับ เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพก่อนเปิดภาคเรียนของสถานศึกษา

มิติที่ 1 ความปลอดภัยจากการลดการแพร่เชื้อโรค

มาตรการควบคุมหลัก

1. มีมาตรการคัดกรองวัดไข้อาการเสี่ยงและประวัติเสี่ยง
2. ให้นักเรียน บุคลากร และผู้เข้ามาในสถานศึกษาทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้า
3. มีจุดบริการล้างมือด้วยสบู่และน้ำหรือเจลแอลกอฮอล์อย่างเพียงพอ
4. จัดเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1-2 เมตร
5. เปิดประตู หน้าต่างให้อากาศถ่ายเท ทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณต่าง ๆ

6. พิจารณาควบคุมจำนวนนักเรียน ลดแออัด เหลื่อมเวลาหรือลดเวลาทำกิจกรรมให้สั้นลงเท่าที่จำเป็น

มาตรการเสริม

1. ทำความสะอาดพื้นที่ที่นักเรียนใช้ร่วมกันก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง
2. จัดให้มีพื้นที่การทำกิจกรรมเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1-2 เมตร
3. ให้นักเรียนใช้ของใช้ส่วนตัว
4. จัดให้มีห้องพยาบาลสำหรับแยกผู้มีอาการป่วยระบบทางเดินหายใจ
5. จัดให้มีการสื่อสารความรู้การป้องกันโรคโควิด-19 การล้างมือ การสวมหน้ากาก การทำ

ความสะอาดแก่ทุกคนในสถานศึกษา

6. มีมาตรการสำหรับกรณีมีรถรับ-ส่งนักเรียน

มิติที่ 2 การเรียนรู้

มาตรการควบคุมหลัก

1. จัดหาสื่อความรู้ป้องกันควบคุมโรคโควิด-19 สำหรับใช้ในการเรียนการสอน
2. เตรียมความพร้อมด้านการเรียนรู้ของเด็กตามวัยและสอดคล้องกับพัฒนาการด้านสังคม

อารมณ์ และสติปัญญา

3. สร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรการเสริม

1. กรณีเด็กเล็กไม่แนะนำให้ใช้สื่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ครู ผู้ปกครอง

2. ไม่ปล่อยให้เด็กและวัยรุ่นอยู่กับสื่อออนไลน์ (ที่ไม่ใช่สื่อการเรียนการสอน) นานเกินไปตามระยะเวลาที่กำหนด

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาและนักเรียนประเมินตนเองในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน

4. สนับสนุนให้นักเรียนใช้สื่อรอบรู้ด้านสุขภาพในรูปแบบและผ่านช่องทางหลากหลายที่สามารถเข้าถึงได้

มิติที่ 3 การครอบคลุมถึงเด็กด้อยโอกาสได้แก่ 1) เด็กพิเศษ 2) เด็กพื้นที่เฉพาะห่างไกลมาก

มาตรการควบคุมหลัก

1. จัดหาอุปกรณ์การป้องกันตนเองและและอุปกรณ์ล้างมือ เช่น สบู เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยให้เพียงพอ

2. มีการปรับปรุงแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงการเรียนรู้ของนักเรียน

3. มีมาตรการส่งเสริมให้นักเรียนได้รับบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

4. มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมของที่พัก และเรือนนอนให้ถูกสุขลักษณะ

5. มีมาตรการการทำความสะอาดและจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับข้อบัญญัติการปฏิบัติด้านศาสนกิจ

6. มีมาตรการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการการเรียนรู้ หรือด้านพฤติกรรม อารมณ์

มาตรการเสริม

1. ประสานและแสวงหาการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การป้องกันโรคโควิด-19

2. ประสานการดำเนินงานตามแนวทางพัฒนากิจกรรมผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการกรณีมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. ใช้สื่อสร้างความเข้าใจเรื่องโรคโควิด-19 และแนวทางการดูแลตัวเอง โดยคำนึงถึงข้อจำกัดทางภาษาและสังคม กลุ่มนักเรียนพิการเรียนร่วม

มิติที่ 4 สวัสดิภาพ และการคุ้มครอง

มาตรการควบคุมหลัก

1. จัดเตรียมแผนรองรับด้านการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนป่วย กักตัว หรือกรณีปิดสถานศึกษาชั่วคราว

2. จัดเตรียมแนวปฏิบัติเพื่อลดการรังเกียจและการตีตราทางสังคม (Social Stigma)

3. จัดเตรียมแนวปฏิบัติด้านการจัดการความเครียดของครูและบุคลากร

4. ตรวจสอบประวัติเสี่ยงของบุคลากรและนักเรียน และการกักตัว

5. กำหนดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำหรับบุคลากรและนักเรียนที่สงสัยติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคโควิด-19 โดยไม่ถือเป็นวันลาหรือวันหยุดเรียน

มาตรการเสริม

1. สื่อสารทำความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่ายในเรื่องมาตรการป้องกัน การตีตราทางสังคม (Social Stigma)

2. กรณีนักเรียนหรือบุคลากรป่วยจริง ต้องให้หยุดรักษาจนกว่าจะหายเป็นปกติพร้อมใบรับรองแพทย์โดยไม่ว่าขาดเรียนหรือขาดงาน

3. กักตัวผู้ใกล้ชิดกับผู้ป่วยตามเกณฑ์ควบคุมโรค

มิติที่ 5 นโยบาย

มาตรการควบคุมหลัก

1. สื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับโรคโควิด-19 การล้างมือ การสวมหน้ากาก การรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล การทำความสะอาด

2. ประชุมชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษา

3. มีแผนงาน โครงการ และกิจกรรมรองรับนโยบายและแนวทางการป้องกันโรคโควิด-19 ของสถานศึกษา

4. แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ในสถานศึกษา

5. กำหนดบทบาทหน้าที่และมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมาตรการ

6. สื่อสารทำความเข้าใจผู้ปกครองและนักเรียนเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันโรคโควิด-19

และมีช่องทางการติดต่อสื่อสาร

7. มีการประเมินตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเปิดเรียน

8. มีมาตรการการจัดการด้านความสะอาด รถรับ-ส่งนักเรียน และชี้แจงผู้ประกอบการ

9. เสริมสร้างวัคซีนชุมชนในสถานศึกษา โดยมาตรการ “4 สร้าง 2 ใช้”

9.1 สร้างสถานศึกษาที่รู้สึก... “ปลอดภัย” (Safety)

9.2 สร้างสถานศึกษาที่... “สงบ” (Calm)

9.3 สร้างสถานศึกษาที่มี... “ความหวัง” (Hope)

9.4 สร้างสถานศึกษาที่... “เข้าใจ เห็นใจและให้โอกาส” (De-stigmatization)

9.5 ใช้ศักยภาพสถานศึกษาและชุมชน (Efficacy) เช่น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
แบ่งปันทรัพยากรในชุมชน

9.6 ใช้สายสัมพันธ์ในสถานศึกษา (Connectedness)

10. มีการกำกับ ติดตามให้มีการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

มาตรการเสริม

1. จัดระบบให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
2. พิจารณาปิดสถานศึกษาตามสถานการณ์และความเหมาะสม
3. สื่อสารให้มีความรู้เกี่ยวกับการสังเกตอาการเสี่ยง การมีแนวโน้มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ

โควิด-19 ได้ง่าย โดยเฉพาะในเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น

มิตินี้ 6 การบริหารการเงิน

มาตรการควบคุมหลัก

1. พิจารณาการใช้งบประมาณของสถานศึกษาสำหรับการป้องกัน การระบาดของโรคโควิด-19 ตามความจำเป็นและเหมาะสม

2. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ป้องกันโรคโควิด-19 สำหรับนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

มาตรการเสริม

1. ประสานงานและแสวงหาแหล่งทุนและการสนับสนุนจากหน่วยงาน องค์กรหรือภาคเอกชน
2. พิจารณาสรรหาบุคลากรเพิ่มเติมในการดูแลนักเรียนและการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

แนวปฏิบัติระหว่างเปิดภาคเรียน (Public Health and Social Guidelines in Schools)

หลักปฏิบัติในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

1. คัดกรอง (Screening) ผู้ที่เข้ามาในสถานศึกษาทุกคนต้องได้รับการคัดกรองวัดอุณหภูมิร่างกาย

2. สวมหน้ากาก (Mask) ทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย ตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา

3. ล้างมือ (Hand Wash) ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่และน้ำ นานอย่างน้อย 20 วินาที หรือใช้เจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงการสัมผัสบริเวณจุดเสี่ยงโดยไม่จำเป็น

4. เว้นระยะห่าง (Social Distancing) เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1-2 เมตร รวมถึงการจัดเว้นระยะห่างของสถานที่

5. ทำความสะอาด (Cleaning) เปิดประตู หน้าต่าง ให้อากาศถ่ายเทหากจำเป็นต้องใช้เครื่องปรับอากาศ กำหนดเวลาเปิด-ปิด เครื่องปรับอากาศ และเปิดประตู หน้าต่าง ระบายอากาศทุก 1 ชั่วโมง และทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณต่าง ๆ โดยเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสของโต๊ะ เก้าอี้ และวัสดุอุปกรณ์ ก่อนเข้าเรียน ช่วงพักเที่ยงและหลังเลิกเรียนทุกวัน รวมถึงจัดให้มีถังขยะมูลฝอยแบบมีฝาปิดและรวบรวมขยะออกจากห้องเรียนเพื่อนำไปกำจัดทุกวัน

6. ลดแออัด (Decrease) ลดระยะเวลาการทำกิจกรรมให้สั้นลงเท่าที่จำเป็นหรือเหลือมเวลาทำกิจกรรมและหลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมรวมตัวกันเป็นกลุ่ม

ขั้นตอนการคัดกรองสุขภาพและแนวทางการส่งต่อนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

1. จัดตั้งจุด/บริเวณคัดกรองบริเวณทางเข้าสถานศึกษา

2. วัดอุณหภูมิมากกว่า 37.5 องศาเซลเซียส ถือว่ามีไข้

3. ให้ผู้ถูกคัดกรองล้างมือด้วยสบู่และน้ำ หรือเจลแอลกอฮอล์

4. ตรวจสอบการสวมหน้ากากของบุคคลทุกคนที่เข้าสถานศึกษา

5. ชักประวัติเสี่ยง อาการทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่ง (มีน้ำมูก เจ็บคอ หายใจลำบาก เหนื่อยหอบ ไม่ได้กลิ่น ไม่รู้รส) และบันทึกผลในแบบบันทึกการตรวจคัดกรองสุขภาพ

5.1 กรณี วัดอุณหภูมิกายน้อยกว่า 37.5 องศาเซลเซียส ไม่มีอาการทางเดินหายใจ ไม่มีประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยยืนยันให้ติดสัญลักษณ์หรือสติ๊กเกอร์เข้าเรียน/ปฏิบัติงานได้ตามปกติ

5.2 กรณี วัดอุณหภูมิกายมากกว่า 37.5 องศาเซลเซียส ขึ้นไป ร่วมกับอาการทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมีประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยยืนยัน ให้แยกนักเรียนไว้ในห้องหรือบริเวณที่จัดเตรียมไว้แจ้งผู้ปกครอง แจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสอบสวนโรคและดำเนิน การตามคำแนะนำ

6. ผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลรายงานผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ

แนวปฏิบัติสำหรับบุคลากรในสถานศึกษา

ผู้บริหาร เจ้าของสถานศึกษา

1. ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะทำงานดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

2. ทบทวน ปรับปรุง ซ่อมปฏิบัติตามแผนฉุกเฉินของสถานศึกษา

3. ให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์การป้องกันโรคโควิด-19 เกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ การปฏิบัติตน การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เกี่ยวข้อง และลดการตีตราทางสังคม (Social Stigma)

4. มีมาตรการคัดกรองสุขภาพทุกคน บริเวณจุดแรกเข้าไปในสถานศึกษา (Point of Entry)

5. ควรพิจารณาการจัดให้นักเรียนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเหมาะสมตามบริบทได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการติดตามกรณีนักเรียนขาดเรียน ลาป่วย

6. กรณีพบนักเรียน ครู บุคลากร หรือผู้ปกครองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ป่วยยืนยันเข้ามาในสถานศึกษา ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่

7. มีมาตรการให้นักเรียนได้รับอาหารกลางวันและอาหารเสริมนมตามสิทธิที่ควรได้รับกรณีพบอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกักตัว

8. ควบคุม กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรการ อย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง

ครูผู้ดูแลนักเรียน

1. ติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

2. สังเกตอาการป่วยของตนเอง หากมีอาการทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้หยุดปฏิบัติงานและรีบไปพบแพทย์ทันที

3. ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ล้างมือบ่อย ๆ สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย และเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการไปในสถานที่แออัดหรือแหล่งชุมชน

4. แจ้งผู้ปกครองและนักเรียน ให้นำของใช้ส่วนตัวและอุปกรณ์ป้องกันมาใช้เป็นของตนเอง

5. สื่อสารความรู้คำแนะนำหรือจัดหาสื่อประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากการแพร่กระจายโรคโควิด-19

6. ทำความสะอาดสื่อการเรียนการสอนหรืออุปกรณ์ของใช้ร่วมที่เป็นจุดสัมผัสเสี่ยงทุกครั้งหลังใช้งาน

7. ควบคุมดูแลการจัดที่นั่งภายในสถานที่ในโรงเรียน ตามหลักการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1-2 เมตร

8. ตรวจสอบ กำกับ ติดตามการเรียนของนักเรียน

9. ตรวจสอบคัดกรองสุขภาพทุกคนที่เข้ามาในสถานศึกษาตามขั้นตอน

10. สังเกตกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม หรือนักเรียนที่ไม่ร่วมมือปฏิบัติตามมาตรการที่ครูกำหนดเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือ

11. สื่อสารความรู้เกี่ยวกับความเครียด กระบวนการจัดการความเครียดให้แก่นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา

นักเรียน

1. ติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

2. สังเกตอาการป่วยของตนเอง หากมีอาการทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่งรีบแจ้งครูหรือผู้ปกครอง

3. มีและใช้ของใช้ส่วนตัว ไม่ใช่ร่วมกับผู้อื่น
4. ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ล้างมือบ่อย ๆ สวมหน้ากาก
ผ้าหรือหน้ากากอนามัย และเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการไปในสถานที่แออัดหรือแหล่ง
ชุมชน
5. ดูแลสุขภาพให้แข็งแรง ด้วยการกินอาหารปรุงสุก ร้อน สะอาด อาหารครบ 5 หมู่ และ
ผักผลไม้ ออกกำลังกาย และนอนหลับให้เพียงพอ
6. กรณีนักเรียนขาดเรียนหรือถูกกักตัว ควรติดตามความคืบหน้าการเรียนอย่างสม่ำเสมอ
7. หลีกเลี่ยงการล้อเลียนความผิดปกติหรืออาการไม่สบายของเพื่อน
ผู้ปกครอง
 1. ติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้
 2. สังเกตอาการป่วยของบุตรหลาน หากมีอาการทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้รีบ
พาไปพบแพทย์
 3. จัดหาของใช้ส่วนตัวให้บุตรหลาน
 4. จัดหาอุปกรณ์ป้องกันโรคและการล้างมือ กำกับให้บุตรหลานปฏิบัติตามมาตรการ
การป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ล้างมือบ่อย ๆ สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัย และเว้นระยะห่าง
ระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการไปในสถานที่แออัดหรือแหล่งชุมชน
 5. ดูแลสุขภาพบุตรหลาน จัดเตรียมอาหารปรุงสุกใหม่ทุกครั้ง
 6. กรณีมีการจัดการเรียนการสอนทางไกล ออนไลน์ ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับครู
ในการดูแลจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน
- แม่ครัว ผู้จำหน่ายอาหาร ผู้ปฏิบัติงานทำความสะอาด
 1. ติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้
 2. สังเกตอาการป่วยของตนเอง หากมีอาการทางเดินหายใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้หยุด
ปฏิบัติงานและรีบไปพบแพทย์ทันที
 3. ล้างมือบ่อย ๆ ก่อน-หลังปรุงและประกอบอาหาร ขณะจำหน่ายอาหารหลังสัมผัสสิ่ง
สกปรก
 4. ขณะปฏิบัติงานของผู้สัมผัสอาหาร ต้องสวมหมวกคลุมผม ผ้ากันเปื้อน ถุงมือ สวมหน้ากาก
ผ้าหรือหน้ากากอนามัย และปฏิบัติตามสุขอนามัยส่วนบุคคลที่ถูกต้อง

5. ปกปิดอาหาร ใส่ถุงมือและใช้ที่คีบหยิบจับอาหาร
6. จัดเตรียมอาหารปรุงสุกใหม่ให้นักเรียนกินภายในเวลา 2 ชั่วโมง
7. ผู้ปฏิบัติงานทำความสะอาด ผู้ปฏิบัติงานเก็บขยะต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเองและปฏิบัติตามขั้นตอนการทำความสะอาดให้ถูกต้อง
 - ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
 1. ห้องเรียน สถานที่สำหรับการจัดการเรียนสอน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ห้องประชุม ห้องพักรู โรงยิม โรงอาหาร ห้องสมุด ห้องส้วม เป็นต้น ให้ดำเนินการตามหลักปฏิบัติการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเคร่งครัด ได้แก่
 - 1.1 จัดโต๊ะ เก้าอี้ หรือที่นั่ง ให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1-2 เมตร
 - 1.2 มีการเหลื่อมเวลาเรียน การเรียนกลุ่มย่อย
 - 1.3 จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ให้อากาศถ่ายเท และทำความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียนทุกครั้ง และจุดสัมผัสเสี่ยง ก่อน-หลังใช้งาน
 - 1.4 จัดให้มีเจลแอลกอฮอล์ใช้ทำความสะอาดมือ
 - 1.5 จำกัดจำนวนผู้ใช้งานหรือลดระยะเวลาทำกิจกรรมหรือเหลื่อมเวลา
 2. โรงอาหาร
 - 2.1 จัดบริการอาหาร เน้นป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรค เช่น อาหารปรุงสำเร็จสุกใหม่ทุกครั้ง
 - 2.2 พิจารณาทางเลือกให้ผู้ปกครองสามารถเตรียมอาหารกลางวัน (Lunch box) ให้นักเรียน
 3. สถานที่แปร่งพื้น

หลีกเลี่ยงการรวมกลุ่ม และเว้นระยะห่างในการแปร่งพื้น ให้นักเรียนแปร่งพื้นในห้องเรียน โดยนั่งที่โต๊ะเรียน เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของน้ำลายละอองน้ำ หรือเชื้อโรคสู่อื่นตามขั้นตอนการแปร่งพื้น
 4. ห้องพยาบาล
 - 4.1 จัดหาครูหรือเจ้าหน้าที่ เพื่อดูแลนักเรียน ในกรณีที่มีนักเรียนป่วยมานอนพักรอผู้ปกครองมารับ และมีการบันทึกรายชื่อและอาการของนักเรียนที่ป่วย
 - 4.2 จัดให้มีพื้นที่หรือห้องแยกอย่างชัดเจน ระหว่างนักเรียนป่วยจากอาการไข้หวัดกับนักเรียนป่วยจากสาเหตุอื่น ๆ

5. หอพักนักเรียน

5.1 มีการตรวจคัดกรองวัดอุณหภูมิร่างกายของนักเรียนทุกคนก่อนเข้าหอพัก และสังเกตอาการเสี่ยง หากพบผู้มีอาการเสี่ยงต้องรีบแจ้งครูหรือผู้ดูแลหอพักและแจ้งประธานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขดำเนินการต่อไป

5.2 จัดให้มีเจลแอลกอฮอล์สำหรับใช้ทำความสะอาดมืออย่างเพียงพอและทั่วถึง

5.3 ดูแลสุขลักษณะความสะอาดของอาคาร ห้องต่าง ๆ ภายในอาคาร ด้วยน้ำยาทำความสะอาดตามคำแนะนำของผลิตภัณฑ์

5.4 จัดให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1-2 เมตร

5.5 จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ให้อากาศถ่ายเท เช่น เปิดประตู หน้าต่าง

5.6 ใช้ของใช้ส่วนตัว ไม่ใช่ของใช้ร่วมกัน เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าปู ที่นอน ปลอกหมอน จาน ชาม ช้อน ส้อม แก้วน้ำ เป็นต้น

5.7 ภาชนะบรรจุน้ำดื่มต้องสะอาด มีฝาปิด ควรมีทางเทรินหรือก๊อกน้ำ ไม่ควรใช้การจ้วงตักโดยตรง และต้องล้างทำความสะอาดด้วยน้ำยาล้างภาชนะภายในและภายนอกทุกวัน

5.8 หลีกเลี่ยงการทำกิจกรรมหรือจับกลุ่มคลุกคลีใกล้ชิดกับผู้อื่นในพื้นที่ส่วนรวมภายในอาคาร

5.9 ควบคุมดูแลการจัดการขยะทั่วไป

5.10 กำกับดูแลตรวจสอบการปฏิบัติตนให้เป็นสุขนิสัยกิจวัตร

มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กรณีเกิดการระบาด (เมื่อพบผู้ป่วยยืนยันอย่างน้อย 1 ราย ที่คิดว่าอาจมีการแพร่กระจายเชื้อในสถานศึกษา)

1. ปิดสถานศึกษา/ชั้นปี/ชั้นเรียน เพื่อทำความสะอาด เป็นระยะเวลา 3 วัน
2. ประธานเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สํารวจคัดกรองนักเรียนและบุคลากรทุกคน บริเวณทางเข้าสถานศึกษา และดำเนินการขั้นตอนที่กำหนด หากพบผู้เข้าเกณฑ์สอบสวน (PUI) ให้เก็บตัวอย่าง NP swab ส่งตรวจหาเชื้อ
 3. ผู้สัมผัสกลุ่ม High Risk ให้ดำเนินการเก็บตัวอย่าง NP swab ส่งตรวจเชื้อ
 4. ผู้สัมผัสกลุ่ม Low Risk ไม่ต้องเก็บตัวอย่าง แต่ให้แยกตัวอยู่ที่บ้าน และรายงานอาการ (Self Report) ทุกวันหากพบว่า มีอาการเข้าเกณฑ์ PUI ให้ดำเนินการแบบผู้ป่วย PUI
 5. เมื่อเปิดเรียน ให้มีการคัดกรองใช้ทุกวัน หากพบมีอาการเข้าได้กับ PUI ให้เก็บตัวอย่าง และพิจารณาความเสี่ยงเพื่อตัดสินใจว่าจะให้ผู้ป่วยดูอาการที่บ้านหรือต้องแยกตัวในโรงพยาบาล

6. ทีมสอบสวนโรคทำการติดตามผู้สัมผัสผู้ทุกวันจนครบกำหนด

การกำกับ ติดตาม และรายงานผล

สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานสาธารณสุขที่ดูแลสถานศึกษา ควรมีการกำกับ ติดตาม ทบทวนการดำเนินงานให้สอดคล้องตามแนวปฏิบัติ สถานการณ์ และบริบทพื้นที่อย่างต่อเนื่อง กรณีพบผู้มีอาการเสี่ยงหรือป่วย ต้องรีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันที และรายงานต่อผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง

การบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่

ความหมายของการบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่

พัชราภรณ์ ดวงชื่น (2563: 78-79) การบริหารจัดการศึกษาในการเตรียมรับความปกติใหม่ (New Normal) ที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมี ความจำเป็นต้องหาวิธีการในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผู้เขียนได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่น่าสนใจในการปรับกระบวนการบริหารจัดการศึกษา จากองค์ความรู้ การศึกษาและนักการศึกษาที่จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แนวคิดในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ

สุวิมล มธูรส (2564: 33-42) การบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติ (New Normal) ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อให้สถาบันการศึกษาทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ทั้งนักเรียน นักศึกษา และอาจารย์ผู้สอน ต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน การบริหารจัดการต่อการเรียนการสอนสามารถเข้าถึงของนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ครูประสบความสำเร็จ

ในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน ทุกภาคส่วน เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน รวมไปถึงคณาจารย์ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่ หมายถึง สิ่งที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตโรคติดต่อจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีการปรับกระบวนการและแนวคิดในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครู ให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

ความปกติใหม่ (New Normal)

ความปกติใหม่ (New Normal) เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้น หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะธำรงรักษาวินัยดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต โดยคำนี้ กำเนิดขึ้น ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007-2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่างซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไป และถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ อย่างเช่น ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสื่อสารและทำความเข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นและความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ส่วน “New Normal” ในบริบท สถานการณ์การแพร่ระบาดของ “โควิด-19” ช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น อธิบายได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงจนแพร่กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้คนเจ็บป่วยและล้มตายจำนวนมาก จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงอีกครั้งหนึ่งของมนุษยชาติ มนุษย์จึงจำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับหาวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจนำไปสู่การสรรค์ สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์

วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการบ่าเบ้นออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปกติมาแต่เดิมในหลายมิติ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสารการทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปกติใหม่ จนในที่สุดเมื่อเวลาผ่านไป ก็ทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปกติของผู้คนในสังคม (สุภาภรณ์ พรหมบุตร 2563: 99)

การบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุคชีวิตวิถีใหม่

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 การปิดสถาบันการศึกษาในเวลาต่อมาจนกลายเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่า 90% ของนักเรียนทั้งหมดในโลก ได้รับผลกระทบในกระบวนการเรียนรู้ สำหรับประเทศไทยศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 (ศบค.) กำหนดให้เปิดภาคเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ระยะแรกโดยให้ทยอยผ่อนผันการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เพื่อจัดการศึกษารูปแบบการเรียนการสอน ให้มีการดำเนินการทั้งแบบออนแอร์ผ่าน DLTV ออนไลน์ และออฟไลน์ในชั้นเรียน ซึ่งจะใช้วิธีผสมผสานหรืออาจจะเป็นการเรียนรู้ที่บ้านกับครอบครัวอย่าง Home School แล้วแต่ความเหมาะสม และบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งยังประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในโลกการศึกษา แล้วจะออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพ ทักษะและหลักสูตรของโลก การศึกษารูปแบบใหม่หลังจากนี้ควรมีหน้าตาแบบไหน เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้ อย่างไร ฯลฯ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีการในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ผู้เขียนได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่น่าสนใจในการปรับกระบวนการบริหารจัดการศึกษาจากองค์กรการศึกษาและนักการศึกษา ที่จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวคิดในการบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน จากแนวคิดของโกล์บิช ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในความปกติใหม่ไว้อย่างน่าสนใจ คือ

1. การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% รูปแบบดังกล่าว เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรผ่านระบบออนไลน์ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่าน

ระบบออนไลน์ ผู้ปกครองมีความพร้อมในการช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต

2. การเรียนในห้องเรียน เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากและมีพื้นที่มากพอ ให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing เพื่อรักษาระยะห่างและการดูแลสุขภาพอนามัยของผู้เรียนได้ อย่างเคร่งครัด

3. การเรียนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียน จำนวนมากและไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาก่อน ควรแบ่งกลุ่มนักเรียน ออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อสลับวันกันมาเรียนทั้งนี้เพื่อให้วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้ รวมทั้งสามารถดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนได้อย่างเข้มข้น เพื่อการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิผล โดยโรงเรียนเลือกวิชาที่มีการปฏิบัติหรือต้องเรียนรู้ร่วมกัน มาจัดการเรียนที่ห้องเรียน ในขณะที่วิชาอื่นให้จัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์

4. การเรียน Home School คาดว่าการเรียนในรูปแบบนี้ จะมีเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจากผู้ปกครองอาจมีความกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจากโรคภัยไข้เจ็บ มลพิษ มลภาวะ และภัยคุกคามอื่น โดยผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับ ผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชามาสอนที่บ้านที่ตอบโจทย์ รูปแบบการเรียนรู้ของบุตรหลานมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ (วันเพ็ญ พุทธานนท์ 2563: ออนไลน์)

ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบวิถีใหม่นี้การประเมินจะถูกเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” นั่นคือการวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่า ผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจ ไม่ใช่การตัดสิน (มารุต พัฒนาผล 2563: ออนไลน์)

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสถานการณ์โควิด-19 โดยมีเนื้อหาทั้งในส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทั้งรูปแบบปกติ และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน บทบาทในการเรียนของนักเรียน บทบาทในการสอนของครู การเรียนในชั้นเรียน (On-Site) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On-Air) และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาการเรียนออนไลน์ ให้มีประสิทธิภาพโดยการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับ

ผู้สอน เสมือนหรือดีกว่าการเรียนในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาครูสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำเสนอการปรับการศึกษาขุคินวนอร์มอล โดยเสนอแนวคิดในการปรับบทบาทครูและการพัฒนาครู ดังนี้

1. ปรับรูปแบบดั้งเดิมจากครูที่ผู้สอน (Teacher) ไปเป็นครูผู้สนับสนุนการเรียนรู้หรือ Learning Facilitator โดยเชื่อว่าคานงัดของการศึกษาไทย คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถในการเป็น Facilitator มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนา

2. ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรมครูให้ครูเปลี่ยนจากผู้สอน (Teacher) ไปเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ชักชวนให้เด็กได้เรียนรู้

โดยมีแนวคิดที่สำคัญ 2 แนวคิดในการมุ่งเน้นการพัฒนาครู คือ

1. เปลี่ยนจากครูแบบเดิมเป็นครูที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ (Transform Teachers to New Normal in Education) อาทิ โครงการศูนย์กลางการพัฒนา STEM Facilitator เมืองสะ เต็มศึกษา ฐานปฏิบัติการสำหรับฝึกแนวทางสะเต็มศึกษาที่จัดตั้งขึ้นโดยเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private-People Partnership) ซึ่งจะเป็นต้นแบบในการขยายผลสู่ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูวิทย์-คณิตทั่วประเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และนักเรียนสามารถนำสมรรถนะด้านสะเต็มมาใช้เพื่อการเรียนรู้อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21

2. แพลตฟอร์มสนับสนุนเพื่อการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน (Supporting Platform for New Normal Teachers) ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เป็น National Online Platform อาทิ ระบบพี่เลี้ยงและการกำกับ Mentoring and Supervising แพลตฟอร์มการให้คำปรึกษา Online STEM Education สำหรับบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง การพัฒนาครูให้มีความพร้อมสู่การเป็นครูยุคใหม่ ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาการ คำนวณ การขยายวิธีการเรียนแบบ STEM Education จะทำให้เด็กมีความเข้าใจ ทำให้เด็กคิด วิเคราะห์เป็น เมื่อเด็กเรียนระดับมหาวิทยาลัย จะสามารถนำความรู้ด้านการคิด วิเคราะห์ มาประกอบการเรียน ได้ (ชูกิจ ลิ้มปิงานงค์ 2563: ออนไลน์)

3. ปรับทักษะของครูเพื่อเอาเทคโนโลยีมาใช้ในปัจจุบันและในอนาคต เป็นการฝึกฝนสอนหนังสือผ่านจอโทรทัศน์หรือจอกล้องคอมพิวเตอร์ คุณครูจะต้องสามารถเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์ม

ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกปัจจุบันเพื่อรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก ๆ เป็นการสอนเป็นการรับข้อมูล เป็นการเพิ่มเติมความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเด็กนักเรียน ครูจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จะต้องพัฒนาครูในประเด็นนี้ ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอย่างก้าวกระโดด จัดให้มีการทดสอบและอบรมครูให้สอดคล้องกับความรู้ยุคดิจิทัล เช่น ภาษาอังกฤษ และเรื่องเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2563: ออนไลน์)

ด้านการบริหารหลักสูตร บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในขณะนี้ นอกจากจะพัฒนาทักษะการศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่แล้ว ยังต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เช่น Up-Skill และ Re-Skill และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความหลากหลาย และรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้มีทั้ง 2 แบบ คือ ออฟไลน์และออนไลน์ อีกทั้งคงไม่มีสูตรสำเร็จว่าหลักสูตรไหนจะเป็นออนไลน์ 100% การออกแบบหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน มีแบบทดสอบที่หลากหลายเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมถึงนักเรียนและครูร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียน (ศิริเดช คำสุพรหม 2561: 140-152) นอกจากนี้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การศึกษาคุณนี้ต้องหาจุดที่จะพัฒนาเด็กไทยให้ไปสู่โลกดิจิทัล หรือการศึกษาศตวรรษที่ 21 โดยการการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นหลักสูตรฐาน สมรรถนะ เพราะหลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ค้นพบศักยภาพของเด็กไทยมากขึ้น (วิชัย วงศ์ใหญ่ 2563: 69)

แนวทางของการบริหารสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีใหม่

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้สรุปนิวนอร์มอลทางการศึกษาไทยว่า การศึกษาคุณนิวนอร์มัล นั้น ระบบการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม มีการให้ความสำคัญกับกระบวนการ รวมถึง Well-being ของนักเรียนแบบองค์รวม เกิดการพัฒนาการศึกษา โดยการรับฟังเสียงสะท้อนจากทุกระดับ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา องค์การยูเนสโกได้แนะนำโรงเรียนถึง 7 วิธี ที่จะช่วยให้โรงเรียนและครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้รับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ดังนี้

1. รับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบาย และแผนการ เพราะการพูดคุยเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเปิดโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ชุมชน รวมถึงนักเรียน ควรมีการพูดคุยกัน เพื่อให้ความต้องการของนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

2. สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในโรงเรียน ความปลอดภัยและความเป็นอยู่ของนักเรียนและครูคือสิ่งสำคัญที่สุดเมื่อเปิดโรงเรียน โรงเรียนต้องสร้างความรู้สึกอุ่นใจให้ทุกคนในช่วงที่ยังมีการระบาดของไวรัส รวมถึงเมื่อโรคหยุดการระบาดลงแล้ว

3. ให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจ สังคมและอารมณ์ของครูและนักเรียน โควิด-19 อาจทำให้ครู นักเรียน รวมถึงครอบครัวของทุกคนรู้สึกเครียด หากความเครียดนั้นไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในระยะยาวและการเรียนรู้ในภาพรวมของนักเรียนได้ สำหรับครูอาจเกิดภาวะหมดไฟในการสอน (Burnout) ทำให้ครูขาดงานบ่อยขึ้นหรือถึงขั้นลาออกจากการงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องให้ความมั่นใจกับครูว่าจะได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เมื่อครูเกิดปัญหาด้านสภาพจิตใจโดยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่

3.1 ช่วยเหลือครูปรับตัวเข้ากับ New Normal เมื่อกลับมาสอนในชั้นเรียนตามปกติ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องได้รับการสนับสนุน และได้รับทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนอีกครั้ง ครูหลายคนอาจต้องสอนซ่อมเสริมในช่วงนี้หรือไม่ก็ต้องสอนทั้งในห้องเรียนควบคู่ไปกับการสอนออนไลน์ หรือต้องสอนหลายคาบมากขึ้น เพราะต้องลดขนาดห้องเรียนลงเพื่อทำตามมาตรการ Social Distancing

3.2 จัดให้มีครูเพียงพอ และให้ครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การที่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสุขกับมาตรฐานการทำงานที่เหมาะสม ได้เงินเดือนตรงตามเวลา หรือลาป่วยได้เมื่อรู้สึกไม่สบาย ถือเป็นเรื่องสำคัญในช่วงสถานการณ์นี้ ผู้บริหารไม่ควรลดสิทธิต่าง ๆ ของครู และเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมสำหรับครู

3.3 ลงทุนกับภาคการศึกษาในหลาย ๆ ประเทศ เงินเดือนครูและสวัสดิการต่าง ๆ ถือเป็นงบประมาณก้อนใหญ่ที่สุดของประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีรายได้ทางเศรษฐกิจต่ำ จากวิกฤตโควิด-19 ทรัพยากรที่มีอยู่อาจลดลงเมื่อรายได้ผู้คนลดลง ดังนั้น เพื่อให้การศึกษายังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายบริหารด้านการศึกษาจำเป็นต้องลงทุนกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่แค่การไม่ลดเงินเดือนเท่านั้น แต่ยังคงจัดการอบรมที่จำเป็นรวมถึงให้การสนับสนุนด้านสภาพจิตใจด้วย

3.4 คอยเช็คสถานการณ์และข้อเสนอแนะจากครู เมื่อโรงเรียนเปิดเรียนต้องคอยเช็คและประเมินสถานการณ์ พร้อมทั้งปรับแผนเมื่อจำเป็นกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายบริหาร และผู้อำนวยการต้องเช็คและประเมินรอบการทำงานเพื่อวัดความก้าวหน้า ซึ่งรอบการทำงานเหล่านี้ควรคำนึงถึงบทบาทการสอนที่มีคุณภาพของครู และส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่ดี โรงเรียนต้องไม่ลืมเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอความคิดเห็น และประเมินการทำงานของโรงเรียนด้วย (Force and Unesco 2020: online)

ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ การเรียนการสอนที่ต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นการลงทุน ถ้าหากโรคระบาดนี้ ยังมีอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เราต้องปรับการลงทุนจากการลงทุนในสถานศึกษา อาจจะเป็นการลงทุนในเรื่องของการพัฒนาการปรับระบบการทำงาน หากพิจารณาหลักสำคัญของการปรับการทำงานในระบบการศึกษา ไปสู่แบบแผนในการสร้างการเรียนรู้และการอยู่รอดใหม่ในปัจจุบัน โดยต้องมีปฏิสัมพันธ์ ฟังพาสรรหา แหล่งความรู้ ประสบการณ์ และการมีงานทำในบริษัทใหม่ ปรับวิธีการทำงานด้วยการออกไปเชื่อมกับโลกที่เป็นจริงในภาคการผลิต บริการนวัตกรรม และเชื่อมกับการสื่อสารยุคใหม่ เพื่อช่วยให้วิธีคิด ประสบการณ์ และกระบวนการทำงานสอดรับปรับเปลี่ยน สร้างมิติการศึกษาใหม่ในรูปแบบของธุรกิจใหม่ (New Business Model) ที่ทำให้การศึกษามีความหมายและศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับแหล่งงาน การพัฒนาทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ของบุคคล การเปลี่ยนแปลงนี้คือความเคลื่อนไหวใหม่จะช่วยจัดการปิดกั้นศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มคนที่ทำงานในองค์กรด้วยกัน ทั้งยังก่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการระบบและองค์กรโดยรวมได้อย่างน่าพึงพอใจ การทำงาน ด้านการศึกษาในวันนี้ต้องปรับพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ภายในองค์กรและกับภายนอกขึ้นใหม่ การปรับสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ให้ทันโลกที่เชื่อมโยงชีวภาพเข้ากับกายภาพและนวัตกรรมในองค์กร จะช่วยการทำงานแบบใหม่ที่ก้าวทันโลก ทันท่วงทีเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีพื้นที่ใหม่ของการเรียนรู้ ประสบการณ์และการสร้างสรรค์ ลดความซับซ้อนขององค์กรด้วยเครือข่ายที่เชื่อมโยงบนแพลตฟอร์มที่เข้าถึงง่าย เร็ว ต้นทุนต่ำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ร่วมงานทุกคนมีพื้นที่ในการปรากฏตัวตนได้ตามแรงบันดาลใจของแต่ละคน นอกจากนี้ยังต้องลงทุนในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ออนไลน์ ที่จำเป็นต้องมีการลงทุนในเรื่องของอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้การเรียนการสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะ ณ ปัจจุบันการลงทุนภายในสถานศึกษาเองก็อาจจะไม่มีความหมาย เพราะเราไม่ทราบว่าเด็กนักเรียนจะมีโอกาสเข้าศึกษาภายในโรงเรียนได้มากน้อยหรือนานเท่าไร (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ 2560: 79-80)

4. บริบทสถานศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

4.1 ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี เดิมชื่อโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มะขาม ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2504 รับนักเรียนอยู่ประจำ เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2504 ตรงกับชั้น 15 ค่ำ เดือน 7 ปีฉลู ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีนักเรียนจำนวน 40 คน เป็นชายล้วน เริ่มเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในปีการศึกษา 2535 เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2543 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2536 และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2556

4.2 วัตถุประสงค์เฉพาะของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี คือ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา 10 ประเภท ในเขตพื้นที่บริการ 4 จังหวัดที่มีความลำบากไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ และจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัยและสามารถบรรลุถึงศักยภาพขั้นสูงสุดได้

4.3 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่เลขที่ 130 หมู่ที่ 10 ตำบลพลวง อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดจันทบุรี เนื้อที่ 351 ไร่ 2 งาน 57 ตารางวา โทรศัพท์ 039 309185 โทรสาร 039 309185 E-mail rpg48plan@gmail.com website [http:// Rpg48.ac.th](http://Rpg48.ac.th) เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ปรัชญาของโรงเรียน จงยืนอยู่ ณ จุดที่ปลอดภัย

คำขวัญของโรงเรียน ใฝ่เรียนใฝ่รู้ สู้พัฒนา พละนามัยสมบูรณ์ เพิ่มพูนคุณธรรม

สีประจำโรงเรียน ขาว - เขียว - เหลือง

เขตพื้นที่การศึกษาที่ประสานงานด้านวิชาการ ได้แก่ สพพ.จันทบุรี 2 และ สพม.17

ตารางที่ 2.1 เขตพื้นที่บริการรับนักเรียน

ข้อ	เขตพื้นที่บริการ		เขตพื้นที่การศึกษา	
	จังหวัด	อำเภอ	สพม.	สพป.
1	ฉะเชิงเทรา	ทุกอำเภอ	สพม.6	สพป.ฉะเชิงเทรา 1 สพป.ฉะเชิงเทรา 2

ตารางที่ 2.1 เขตพื้นที่บริการการรับนักเรียน (ต่อ)

ข้อ	เขตพื้นที่บริการ		เขตพื้นที่การศึกษา	
	จังหวัด	อำเภอ	สพม.	สพป.
2	ชลบุรี	ทุกอำเภอ	สพม.18	สพป.ชลบุรี 1 สพป.ชลบุรี 2 สพป.ชลบุรี 3
3	ระยอง	ทุกอำเภอ	สพม.18	สพป.ระยอง 1 สพป.ระยอง 2
4	จันทบุรี	ทุกอำเภอ	สพม.17	สพป.จันทบุรี 1 สพป.จันทบุรี 2

5. การจัดการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี (2563: 10) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาไว้ว่า โรงเรียนได้จัดโครงการส่งเสริมความสามารถการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ โครงการสนองพระราชดำริ โครงการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน โครงการวัดและประเมินผลทางการศึกษา โครงการส่งเสริมการแข่งขันทักษะทางวิชาการ โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โครงการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำโครงการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

จากการจัดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษา กำหนดมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย มีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคม และมีทักษะการดำรงชีวิต ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหา สามารถสร้างนวัตกรรม

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น สามารถอยู่ร่วมกัน บนความแตกต่างที่หลากหลาย มีสุขภาพทางร่างกายและจิตสังคมที่ดี และมีทักษะในการดำรงชีวิต อยู่ในโรงเรียนประจำ

จุดเด่น

1. ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต เนื่องจากได้รับการจัดการศึกษาแบบนักเรียนประจำ มีระบบดูแลนักเรียนที่เข้มแข็ง ทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
2. ผู้เรียนมีทักษะทางด้านอาชีพอย่างหลากหลาย สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้เมื่อจบการศึกษา

3. ผู้เรียนรู้คุณค่าร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

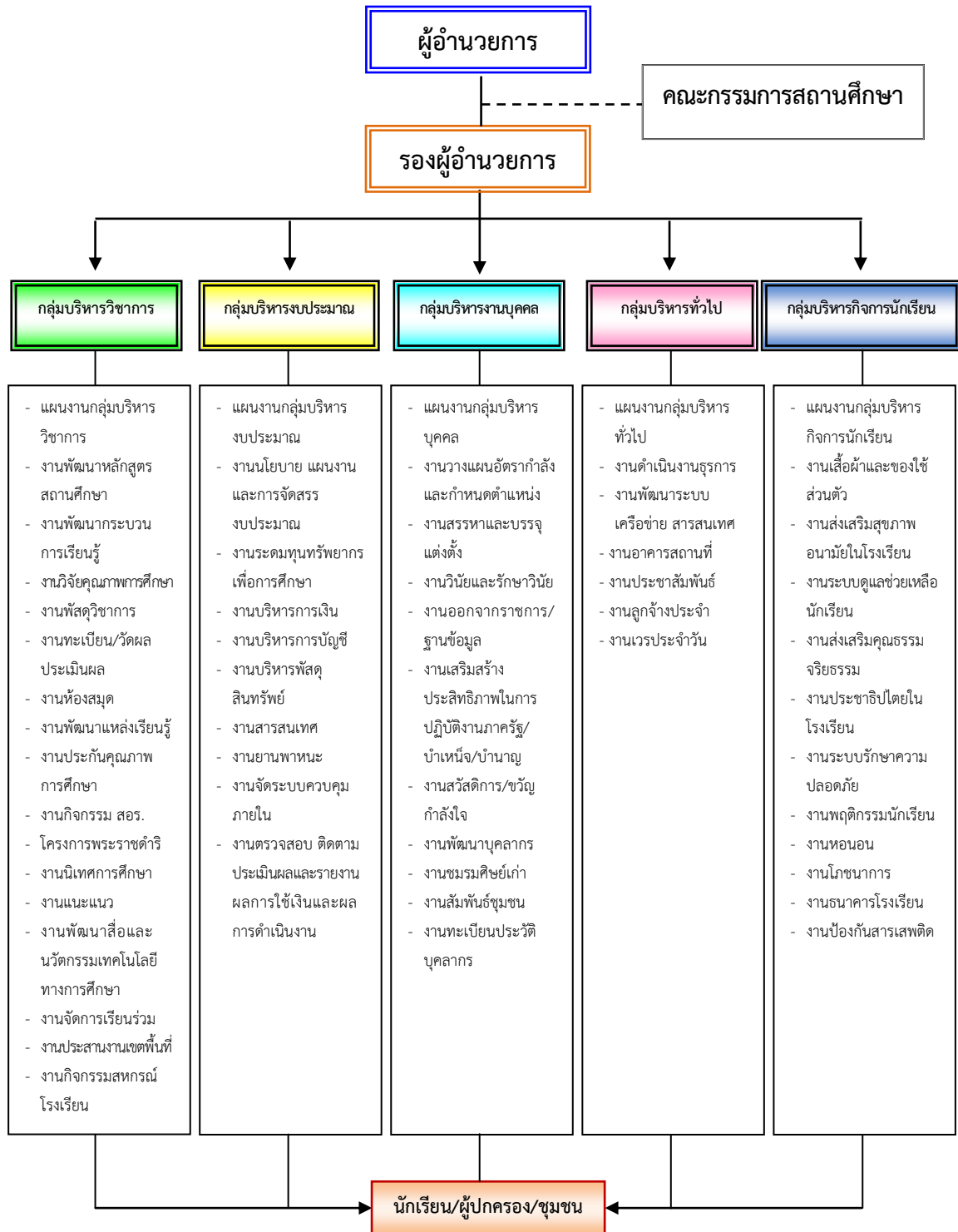
จุดควรพัฒนา

1. ด้านการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนในระดับชั้น ป.1-ป.3
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
3. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
5. ด้านการป้องกันและแก้ไขสิ่งเสพติดในโรงเรียน
6. ด้านการป้องกันการข่มเหง รังแกน้อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี มีกระบวนการพัฒนาทักษะผู้เรียนในด้านการอ่าน เขียน สื่อสาร และมีการดำเนินงานภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา สู้่นักเรียนในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบนักเรียนประจำให้สามารถมีทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ประกอบอาชีพได้ในอนาคต

6. การบริหารโครงสร้างการบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรีมีการบริหารสถานศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่มงาน ประกอบด้วย กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารทั่วไป และกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

การบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มงาน มีรายละเอียด ดังนี้ (โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี 2563: 5)

1. กลุ่มบริหารวิชาการ ประกอบด้วย แผนงานกลุ่มบริหารวิชาการ งานพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานวิจัยคุณภาพการศึกษา งานพัสดุวิชาการ งานทะเบียน/ วัตถุประสงค์ งานห้องสมุด งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ งานประกันคุณภาพการศึกษา และงานกิจกรรม สอสร.

2. กลุ่มบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย แผนงานกลุ่มบริหารงบประมาณ งานนโยบาย แผนงานและการจัดสรรงบประมาณ งานระดมทุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานบริหารการเงิน งานบริหารการบัญชี งานบริหารพัสดุสินทรัพย์ งานสารสนเทศ งานยานพาหนะ งานจัดระบบควบคุม ภายใน และงานตรวจสอบ ติดตาม

3. กลุ่มบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย แผนงานกลุ่มบริหารบุคคล งานวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง งานวินัยและรักษาวินัย งานออกจากราชการ/ฐาน ข้อมูล งานเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภาครัฐ/บำเหน็จ/บำนาญ งานสวัสดิการ/ขวัญกำลังใจ งานพัฒนาบุคลากร และงานชมรมศิษย์เก่า

4. กลุ่มบริหารทั่วไป ประกอบด้วย แผนงานกลุ่มบริหารทั่วไป งานดำเนินงานธุรการ งานพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ งานอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ งานลูกจ้างประจำ และ งานเวรประจำวัน

5. กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ประกอบด้วย แผนงานกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน งานเสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัว งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม งานประชาธิปไตยในโรงเรียน งานระบบรักษาความปลอดภัย และงานพฤติกรรม นักเรียน

7. การดูแลนักเรียนประจำในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี (2559: 15-18) กล่าวถึง การดูแลนักเรียน ประจำของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรีว่า เป็นภาระงานหนึ่งที่มีความสำคัญพอ ๆ กับการบริหารงานวิชาการว่าด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ส่วนมากจะพักนอน ที่โรงเรียน (แบบประจำกินนอน) ดังนั้นภาระงานที่จะต้องดูแลชีวิตนักเรียนตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ใน

โรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะส่งผลต่อพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การพัฒนาทักษะทางวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะทางอาชีพ

1. ขอบข่ายงานดูแลนักเรียนประจำในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

การดำเนินงานของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิชาการตามหลักสูตรของหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว ภารกิจที่เป็นหน้าที่สำคัญ อีกรูปแบบที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบไปพร้อมกันของแต่ละวัน คือ งานดูแลนักเรียนประจำ และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่าหากกระบวนการดูแลนักเรียนประจำล้มเหลว ก็จะส่งผลกระทบต่อหน่วยงานในส่วนอื่น ๆ ล้มเหลวไปด้วย ดังนั้นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะต้องวางแผนกำหนดขอบเขต และสัดส่วนในการทำงานด้านการดูแลนักเรียนประจำให้ชัดเจน เพื่อให้ภาระงานมีความครอบคลุมงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานกิจการนักเรียน งานหอพัก งานอนามัย งานโภชนาการ งานบริการ งานอาคารสถานที่ งานรักษาความปลอดภัย กิจวัตรประจำวันของนักเรียนประจำในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และระเบียบว่าด้วยการอยู่ประจำของนักเรียน เป็นต้น

2. มาตรฐานการดูแลนักเรียนประจำของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี (2559: 19-32) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการดูแลนักเรียนประจำของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ได้ยึดหลักเกณฑ์ ของการดูแลนักเรียนประจำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มี 1 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้ 2) มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนประจำ มี 2 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้ 3) มาตรฐานด้านการส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนประจำ มี 1 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้ 4) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของนักเรียนประจำมี 1 มาตรฐาน 3 ตัวบ่งชี้ 5) มาตรฐานด้านการรักษา ความปลอดภัยและป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน มี 1 มาตรฐาน 6 ตัวบ่งชี้ ในแต่ละมาตรฐานและ ตัวบ่งชี้ได้กำหนดคำอธิบาย ประเด็นการพิจารณา ระดับคุณภาพ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแหล่งข้อมูล และเกณฑ์การสุกระดับคุณภาพ การกำหนดระดับคุณภาพของแต่ละตัวบ่งชี้ นั้น ได้แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดให้คุณภาพระดับ 3 เป็นค่ากลาง ที่ผู้เรียนหรือครู หรือผู้บริหารโรงเรียนควรบรรลุตามเกณฑ์คุณภาพระดับ 4 เป็นคุณภาพที่เกิดขึ้นที่ขยายผลในวงกว้างออกไปหมู่เพื่อน คุณภาพระดับ 5 จะเน้นถึงความโดดเด่นของเรื่องนั้น ๆ ที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ สำหรับคุณภาพระดับ 2 หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นไม่สามารถบรรลุถึงค่ากลาง ส่วนคุณภาพระดับ 1 หมายถึง มีการดำเนินการไม่ได้ทำหรือทำไม่ได้ ควรต้องแก้ไขโดยด่วน มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการและการบริหารจัดการดูแลนักเรียนประจำ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์

โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ที่ชัดเจนในการบริหารจัดการในการดูแลนักเรียนประจำ และพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศในปัจจุบันสู่กรอบการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต มีความสามารถในการเป็นผู้นำมีการริเริ่มวิธีการใหม่ ๆ นำมาปรับปรุงและเผยแพร่ แนะนำ ให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนานักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียน

2. โรงเรียนแสดงทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในอนาคต ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน

3. โรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับความต้องการบริบทของโรงเรียน ชุมชนและตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด

4. โรงเรียนนำเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดูแล นักเรียนประจำ

5. โรงเรียนได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานการดูแลนักเรียนประจำ หรือเป็นผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศและมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมา

ตัวชี้วัดที่ 1.2 มีโครงสร้างการบริหารงานการดูแลนักเรียนประจำ

โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานการดูแลนักเรียนประจำที่ชัดเจนมีการแต่งตั้งคณะทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษรและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานการดูแลนักเรียนประจำ

2. โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

3. โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ

4. โรงเรียนมีคู่มือ แนวปฏิบัติตามโครงสร้างการบริหารงานการดูแลนักเรียนประจำ

5. โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 มีโครงการ กิจกรรม แผนการดำเนินงานที่ส่งเสริมนักเรียนประจำให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

โรงเรียนมีโครงการ กิจกรรม และแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่ส่งเสริมนักเรียนประจำให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โดยบุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากร
2. โรงเรียนมีแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาักเรียนประจำ
3. โรงเรียนมีการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร
4. โรงเรียนมีการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาักเรียนประจำ
5. โรงเรียนมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาครูบุคลากร และนักเรียนประจำโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม รายงานของผู้รับผิดชอบ มีการวิเคราะห์และนำผลไปใช้พัฒนา

โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม รายงานของผู้รับผิดชอบ มีการวิเคราะห์และนำผลไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการการดูแลนักเรียนประจำเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพและสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องและรอบด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศ กำกับ ติดตามเป็นลายลักษณ์อักษร
 2. โรงเรียนมีการบริหารงานการดูแลนักเรียนประจำแบบมีส่วนร่วม
 3. โรงเรียนมีแผนหรือปฏิทินการนิเทศ กำกับ ติดตาม
 4. ผู้รับผิดชอบงานดูแลนักเรียนประจำหรือคณะนิเทศดำเนินการการนิเทศ กำกับ ติดตามและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง
 5. โรงเรียนมีการนำผลการประเมินเพื่อการพัฒนาหรือปรับปรุงการบริหารการดูแลนักเรียนประจำ
 6. โรงเรียนมีเครือข่ายในการดำเนินการดูแลนักเรียนประจำ
- มาตรฐานที่ 2 นักเรียนประจำมีสุขภาพะ สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

นักเรียนประจำมีสุขภาวะ สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี หมายถึง นักเรียนมีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ รักษาความสะอาด และรักการออกกำลังกาย มีความรู้ทักษะสามารถป้องกันตัวเองให้พ้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ หลีกเลี่ยงจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคร้าย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ มีน้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกายตามเกณฑ์ของกรมอนามัย และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของกรมพลศึกษาหรือสำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ รู้จักบทบาทของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 นักเรียนมีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ รักษาความสะอาด และรักการออกกำลังกาย

นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่า ออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีสุขนิสัยที่ดีในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส รู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เครื่องใช้ส่วนตัวและส่วนรวม เลือกรวมใส่เสื้อผ้าที่สะอาดและเรียบร้อย มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการ
2. นักเรียนรู้จักดูแลสุขภาพกาย สุขภาพจิตและออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
3. นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ
4. นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดเครื่องใช้ส่วนตัวและส่วนรวม
5. นักเรียนมีส่วนร่วมเผยแพร่ หรือรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพกายและสุขภาพจิต

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 นักเรียนมีความรู้ทักษะสามารถป้องกันตัวเองให้พ้น จากสิ่งเสพติดให้โทษ หลีกเลี่ยงจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคร้าย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

นักเรียนสามารถป้องกันตัวเองให้พ้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ มีทักษะการปฏิเสธ หลีกเลี่ยงจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรงโรคร้าย อุบัติเหตุและปัญหาทางเพศใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนโดยการช่วยครู เฝ้าระวัง สอดส่องดูแลผู้มีความพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด พฤติกรรมชู้สาว ร่วมรณรงค์หรือให้ความรู้กับบุคคลอื่นให้ตระหนักถึงโทษสิ่งเสพติดให้โทษ เป็นผู้ที่ปลอดภัยจากปัญหาทางเพศ โรคร้าย และอุบัติเหตุ มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดให้โทษ
2. นักเรียนมีความรู้ ทักษะในการหลีกเลี่ยงความรุนแรง โรคร้าย อุบัติเหตุ และปัญหา

ทางเพศ

3. นักเรียนมีส่วนร่วมกับครูและโรงเรียนในการเฝ้าระวัง สอดส่องดูแลผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงด้านสิ่งเสพติด พฤติกรรมชู้สาว หรือการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในโรงเรียน

4. นักเรียนรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติดและอบายมุข ต่อต้านการใช้ความรุนแรง การป้องกันโรคภัย อุบัติเหตุและปัญหาทางเพศให้บุคคลอื่นตระหนักร่วมกัน

5. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
 ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 นักเรียนมีน้ำหนักส่วนสูง ดัชนีมวลกาย และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
 นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกายตามเกณฑ์ของกรมอนามัย และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของกรมพลศึกษาหรือสำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย
 2. นักเรียนได้รับการทดสอบสมรรถภาพทางกายประจำปีและผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมพลศึกษาหรือสำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

3. นักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพทุกปี
 ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ รู้จักบทบาท และหน้าที่ของตนเอง

นักเรียนประจำมีความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความมั่นใจ และกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักให้เกียรติผู้อื่น สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้เหมาะสมตามวัย มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง
 2. นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

3. นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
 4. นักเรียนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนประจำมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

นักเรียนประจำมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง นักเรียนมีความรู้ เข้าใจ และน้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล

อดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานให้กับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์มาใช้ ในการดำรงชีวิต รู้และเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ และมีจิตสาธารณะ อนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 นักเรียนประจำสามารถน้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตรที่พระราชทานให้กับนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 12 ข้อ ใช้ในการดำรงชีวิต

นักเรียนประจำต้องรู้จักรักษาความสะอาดทั้งกายและใจ รู้จักช่วยตนเองเป็นเด็กดี มีความเมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงต่อเวลา มีความกตัญญูกตเวทิตะที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความประพฤติเรียบร้อย มีความโอบอ้อมอารี รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข รู้จักการทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ แล้วนำไปจำหน่าย รู้จักมัธยัสถ์ ฝากเงินไว้ในบัญชีธนาคาร เพื่ออนาคตของตนเองมาประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นกิจนิสัยในการดำรงชีวิตอยู่เสมอ และมีสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตร มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนรู้และเข้าใจพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานให้กับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 12 ข้อ

2. นักเรียนน้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตรที่พระราชทานให้กับนักเรียนโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 12 ข้อ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและปฏิบัติตนจนเป็นกิจนิสัย

3. นักเรียนสามารถแนะนำชักชวนให้ผู้อื่นได้ปฏิบัติตามพระบรมราโชบายของพระบาท สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานให้กับ นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 12 ข้อ

4. นักเรียนแสดงออกถึงการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรม ชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา บรมนาถบพิตรและสามารถเผยแพร่เล่าเรื่อง พระราชกรณียกิจ ได้อย่างน้อย 1 เรื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 นักเรียนประจำมีจิตสาธารณะ อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม บำเพ็ญ ประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม

นักเรียนประจำรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของพลังงานและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและตระหนักในการใช้พลังงานและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักรักษา สาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีจิตสาธารณะ เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

1. นักเรียนรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของพลังงานและสิ่งแวดล้อม
 2. นักเรียนเลือกใช้พลังงาน สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
 3. นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
 4. นักเรียนร่วมกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อพัฒนาโรงเรียน ชุมชนและสังคม
 5. นักเรียนสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่อง การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 นักเรียนประจำยอมรับความคิดเห็น วัฒนธรรมที่แตกต่างและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

นักเรียนประจำมีความรู้ เข้าใจ เห็นความงามและยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความคิด และร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ ส่งเสริม ตามบริบททางวัฒนธรรมและสังคมสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างสุภาพและสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็น สามารถปรับตัว และเคารพสิทธิผู้อื่นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขมีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนรู้ เข้าใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน
2. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างสุภาพและสร้างสรรค์
3. นักเรียนเห็นความงามและยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรม ภาษา ศาสนา พิธีกรรม ความคิด
4. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ ส่งเสริม ตามบริบททางวัฒนธรรมและสังคม
5. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนประจำมีทักษะในการดำรงชีวิต และมีสุนทรียภาพ

นักเรียนประจำมีทักษะในการดำรงชีวิต และมีสุนทรียภาพ หมายถึง นักเรียนประจำมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย ปฏิบัติกิจกรรมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน (สอร.) มีสุนทรียภาพ ด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและนันทนาการ

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 นักเรียนประจำมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

นักเรียนประจำตระหนัก สำนึก ห่วงแทน สามารถแสดงออกถึงความรักชาติ และการทดแทนคุณแผ่นดิน มีความตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี ยึดมั่นในการทำความดี เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนมีความตระหนัก สำนึก ห่วงแทนและสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องแสดงออกถึงการทดแทนคุณของชาติ ได้อย่างน้อย 1 เรื่อง
2. นักเรียนมีความตระหนัก สำนึก ห่วงแทนและสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องแสดงออกถึงความเลื่อมใสและศรัทธาต่อศาสนา ได้อย่างน้อย 1 เรื่อง
3. นักเรียนมีความตระหนัก สำนึก ห่วงแทนและสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้อย่างน้อย 1 เรื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 นักเรียนประจำสามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

นักเรียนประจำมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาตนเองและประยุกต์ใช้ในวิถีการดำรงชีวิตนักเรียนประจำ

1. นักเรียนรู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตในโรงเรียนประจำ
3. นักเรียนสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างน้อย 1 เรื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 นักเรียนประจำเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามวิถีระบอบประชาธิปไตย

นักเรียนประจำมีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองตามวิถีระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีมีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้เข้าใจการปกครองตามวิถีระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีของสังคม
3. นักเรียนสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องเกี่ยวกับการปกครองตามวิถีระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้อย่างน้อย 1 เรื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 นักเรียนประจำสามารถปฏิบัติกิจกรรมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ ระหว่างเรียนของนักเรียน (สอ.)

นักเรียนประจำมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี มีทักษะในการประกอบอาชีพตามความสนใจ หรือความถนัดของตนเอง สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี ในการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน (สอ.) ที่ตนเองถนัดและสนใจ
2. นักเรียนประกอบอาชีพอิสระและมีรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน (สอ.) ตามที่ตนเองถนัดและสนใจ
3. นักเรียนสามารถอธิบายหรือเล่าเรื่องการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน (สอ.) ตามที่ตนเองถนัดและสนใจ อย่างน้อย 1 เรื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 4.5 นักเรียนประจำมีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและนันทนาการ

นักเรียนประจำมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา และนันทนาการ มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬาและนันทนาการ
2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬาและนันทนาการ
3. นักเรียนมีผลงานด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬาและนันทนาการ
4. นักเรียนสามารถอธิบายเล่าเรื่องและบอกประโยชน์เกี่ยวกับศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา และนันทนาการได้อย่างน้อย 1 เรื่อง

มาตรฐานที่ 5 มีการจัดสถานที่ สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักเรียนประจำ

โรงเรียนจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนประจำ หมายถึง โรงเรียนมีกระบวนการจัดหา ส้วม ช่างซ่อมบำรุง ดูแลรักษา วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการดูแลนักเรียนประจำ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 มีการสำรวจ ซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม รวมทั้งระบบสาธารณูปโภค และวัสดุครุภัณฑ์ให้พร้อมใช้งาน

โรงเรียนมีการกำหนดภาระงานและมอบหมายบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการสำรวจ ซ่อมแซม บำรุงรักษา พัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ให้มีสภาพดีและเหมาะสมต่อการอยู่อาศัย จัดระบบ สาธารณูปโภค วัสดุครุภัณฑ์ให้เพียงพอเหมาะสมและต่อเนื่อง มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมระบบ สาธารณูปโภคและวัสดุครุภัณฑ์
2. โรงเรียนมีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมด้านการปรับปรุง บำรุงรักษาและพัฒนาทางด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ระบบสาธารณูปโภคและวัสดุครุภัณฑ์
3. โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบงานด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมระบบ สาธารณูปโภคและวัสดุครุภัณฑ์
4. โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการ วัสดุครุภัณฑ์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความจำเป็นพื้นฐานของนักเรียนประจำ
5. โรงเรียนจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ได้เหมาะสมกับความจำเป็นพื้นฐานของนักเรียนประจำ
6. โรงเรียนมีการดูแล บำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ระบบ สาธารณูปโภคและวัสดุครุภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
7. โรงเรียนมีการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการดูแล บำรุงรักษา และพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม ระบบสาธารณูปโภคและวัสดุครุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 นักเรียนครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศ ภูมิทัศน์ให้ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการอยู่อาศัย และซ่อมแซม บำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำรงชีวิต ของนักเรียนประจำในหอพัก หรือบ้านพักอย่างต่อเนื่อง

นักเรียน ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน และปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการจัด บรรยากาศภูมิทัศน์ในบริเวณหอพักหรือบ้านพักนักเรียน และพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ถูกสุขลักษณะเอื้อต่อการอยู่อาศัย มีการซ่อมแซม และบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำรงชีวิตของนักเรียนประจำในหอพักหรือบ้านพักอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนร่วมชื่นชมความสำเร็จ มีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียน ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนในการพัฒนา ปรับปรุง และดูแลรักษา ภูมิทัศน์ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของหอพักหรือบ้านพักนักเรียนและพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย

2. นักเรียน ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง และดูแลรักษาภูมิทัศน์ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของหอพักหรือบ้านพักนักเรียน และพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายให้สะอาด รมรื่น สวยงาม ถูกสุขลักษณะเอื้อต่อการอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง

3. นักเรียน ครู และบุคลากรมีความภาคภูมิใจและชื่นชมความสำเร็จในการจัดบรรยากาศ ภูมิทัศน์ในบริเวณหอพักหรือบ้านพักนักเรียน และพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย

4. นักเรียน ครู และบุคลากรสามารถเผยแพร่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศภูมิทัศน์ในบริเวณหอพักหรือบ้านพักนักเรียนและพื้นที่ ที่ได้รับมอบหมายต่อสาธารณชน

5. การจัดบรรยากาศ ภูมิทัศน์ในบริเวณหอพักหรือบ้านพักนักเรียน และพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน บุคคลอื่น หน่วยงานภายนอก

6. นักเรียน ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมในการซ่อมแซม และบำรุงรักษา สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดำรงชีวิตของนักเรียนประจำในหอพักหรือบ้านพักอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำหรับการดำรงชีวิตของนักเรียนประจำในหอพัก หรือบ้านพักนักเรียนที่เพียงพอและเหมาะสมตามความจำเป็น

โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนประจำได้แก่ หอพัก หรือบ้านพักนักเรียน เครื่องนอน ตู้เสื้อผ้า และอุปกรณ์สำหรับการดำรงชีวิตของนักเรียนประจำที่เพียงพอและเหมาะสมตามความจำเป็น

มาตรฐานที่ 6 การจัดระบบรักษาความปลอดภัย

การจัดระบบรักษาความปลอดภัย หมายถึง โรงเรียนประจำมีมาตรการ ในการป้องกัน อุบัติเหตุ อุบัติภัย สิ่งเสพติด และปัญหาทางเพศ มีการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพ มีการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค มีการจัดเก็บสารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ มีการใช้ที่ถูกต้องและปลอดภัย มีการจัดระบบ มาตรการเตือนภัย โดยจัดให้มีคณะบุคคลที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัยในโรงเรียนประจำ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 โรงเรียนประจำมีมาตรการในการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย

โรงเรียนประจำมีนโยบาย มาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ในการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ การป้องกัน แก้ไขปัญหา ภัยจากธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย สึนามิ แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม ฯลฯ

2. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ การป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยจากอุบัติเหตุ เช่น จมน้ำ ไฟฟ้า ลัดวงจร ตกต้นไม้ ยานพาหนะ สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

3. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ การป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยจากบุคคล เช่น การถูกล่อลวง การถูกทำร้าย การถูกล่วงละเมิดสิทธิ การก่อการร้ายและการสู้รบสงคราม ฯลฯ

4. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ การป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยจากสื่อ สิ่งพิมพ์และเทคโนโลยี

5. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ การป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยจากมลพิษจากสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางเสียง มลพิษทางแสง มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ฯลฯ

6. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ การป้องกัน แก้ไขปัญหาภัยจากโรคระบาด เช่น ไข้หวัดนก ไข้หวัด 2009 ไข้เลือดออก ฯลฯ

7. โรงเรียนให้ความรู้และจัดกิจกรรมการป้องกัน แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและอุบัติภัยอย่างต่อเนื่อง

8. โรงเรียนมีคณะกรรมการด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา อุบัติเหตุและอุบัติภัย

9. โรงเรียนมีการให้ความรู้และฝึกทักษะการป้องกัน การแก้ไขอุบัติเหตุและอุบัติภัยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

10. โรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและอุบัติภัยเพียงพอเหมาะสมและพร้อมใช้งาน

11. โรงเรียนมีเครือข่ายดำเนินการป้องกัน แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและอุบัติภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 โรงเรียนประจำมีมาตรการในการป้องกันสิ่งเสพติดและปัญหาทางเพศ

โรงเรียนประจำมีมาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรมในการป้องกันสิ่งเสพติดและปัญหาทางเพศ มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการการป้องกันสิ่งเสพติดและปัญหาทางเพศ

2. โรงเรียนมีโครงการ กิจกรรมดำเนินงานการป้องกันสิ่งเสพติดและปัญหาทางเพศอย่างต่อเนื่อง เช่นมีการรณรงค์ มีการให้ความรู้

3. โรงเรียนมีคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาส่งเสริมและปัญหาทางเพศ

4. โรงเรียนมีเครือข่ายช่วยในการดูแลและป้องกันปัญหาส่งเสริมและปัญหาทางเพศ

5. โรงเรียนมีคู่มือการป้องกัน แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุและอุบัติภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 โรงเรียนประจำมีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของนักเรียนประจำ

โรงเรียนประจำมีมาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ในการปกป้อง คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของนักเรียนอย่างเสมอภาค มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพนักเรียนประจำ
2. โรงเรียนมีโครงการ กิจกรรมดำเนินงานการปกป้องคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพนักเรียนประจำ เช่น การให้ความรู้ การอบรมให้กับครูและนักเรียน
3. โรงเรียนมีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพนักเรียนประจำ
4. โรงเรียนมีเครือข่ายช่วยในการดูแล ปกป้องคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพนักเรียนประจำ
5. โรงเรียนมีคู่มือการดูแล ปกป้องคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพนักเรียนประจำ เช่น แนวปฏิบัติของโรงเรียน ระเบียบ กฎหมาย พรบ.คุ้มครองสิทธิเด็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 6.4 โรงเรียนประจำมีมาตรการในการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค

โรงเรียนประจำมีนโยบาย มาตรการ แผนงาน โครงการ กิจกรรม ในการควบคุม สัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการในการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค
2. โรงเรียนมีโครงการ กิจกรรมดำเนินงานในการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษ และสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคอย่างต่อเนื่อง
3. โรงเรียนมีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบในการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษ และสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค
4. โรงเรียนมีหน่วยงานเครือข่ายช่วยในการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษ และสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคอย่างต่อเนื่อง
5. โรงเรียนมีคู่มือในการควบคุมสัตว์เลี้ยง กำจัดสัตว์ที่มีพิษและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค

ตัวบ่งชี้ที่ 6.5 โรงเรียนประจำมีมาตรการการจกเก็บสารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะและการใช้งานที่ถูกต้อง

โรงเรียนประจำมีมาตรการในการจัดเก็บสารเคมี สารพิษ อุปกรณ์ทำ ความสะอาดที่ถูก สุขลักษณะ มีสถานที่จัดเก็บสารเคมี สารพิษ อุปกรณ์ทำความสะอาด มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งาน ที่ถูกต้องปลอดภัยมีการตรวจสอบ ดูแลความเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอ มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการการจัดเก็บสารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ และการใช้งานที่ถูกต้องปลอดภัย
2. โรงเรียนมีคู่มือการดำเนินงานการจัดเก็บสารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ และการใช้งานที่ถูกต้องปลอดภัย
3. โรงเรียนมีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบให้ความรู้และฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดเก็บ สารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะและการใช้งาน ที่ถูกต้องปลอดภัย
4. โรงเรียนมีสถานที่เพื่อการจัดเก็บสารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ
5. โรงเรียนมีคู่มือการจัดเก็บและการใช้สารเคมี สารพิษอื่น ๆ และอุปกรณ์การทำความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ และการใช้งานที่ถูกต้องปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 6.6 โรงเรียนประจำมีมาตรการการจัดระบบเตือนภัย และจัดให้มีคณะบุคคล ที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัย

โรงเรียนประจำมีนโยบาย มาตรการ ระบบเตือนภัย มีคณะบุคคลทำหน้าที่เตือนภัยและ รักษาความปลอดภัยในโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนมีนโยบาย มาตรการ และระบบเตือนภัย
2. โรงเรียนมีกิจกรรมดำเนินงานด้านการเตือนภัยเช่น การฝึกซ้อมจริง ทุกปีการศึกษา
3. โรงเรียนมีคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบด้านการเตือนภัยที่ชัดเจน
4. โรงเรียนมีเครือข่ายช่วยเหลือด้านการป้องกันภัยที่มีประสิทธิภาพ
5. โรงเรียนมีคู่มือด้านการป้องกันภัยที่มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ขจรศักดิ์ อินทรโสภา (2555: 23) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการศึกษาวิทยาลัย อาชีวศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา 2) การพัฒนาและบริหารหลักสูตร 3) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ 5) ผลิตบัณฑิตได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน รูปแบบการบริหารการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียนที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยที่การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาและบริหารหลักสูตร การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ล้วนมีอิทธิพลทางตรงต่อการผลิตบัณฑิตได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษายังอิทธิพลทางอ้อมต่อการผลิตบัณฑิตได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน ผ่านการพัฒนาและบริหารหลักสูตร การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องเชิงทฤษฎีและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

สมกิต บุญยะโพธิ์ (2555: 69-78) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ และ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดยองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบ ด้านความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อองค์ประกอบ ด้านการวางแผนกลยุทธ์และองค์ประกอบ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ และผลการยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีมีความถูกต้องครอบคลุม เหมาะสม เป็นไปเป็นได้และเป็นประโยชน์

ศิริลักษณ์ เส็งมี (2555: 79-85) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบในการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ 2) ปฏิบัติการจัดการความรู้จนเป็นนิสัย 3) จัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ 4) พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ 5) นำความรู้ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน 6) บันทึกวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ 7) การเผยแพร่ความรู้ โดยทั้ง 7 ขั้นตอน ดำเนินการใน 3 ระยะ คือ ระยะก่อตัว (Knowledge Management Foundation) ระยะพัฒนา (Knowledge Management Circle) ระยะคุณภาพ (Knowledge Management Quality) ผลการประเมินความเหมาะสมและศึกษาความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กพบว่า รูปแบบในการจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

สมหมาย เทียนสมใจ (2556: 48) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 6 ประการ คือ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) องค์การแห่งการเรียนรู้ 4) วัฒนธรรมองค์การ 5) เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) สนับสนุนการมีส่วนร่วม รูปแบบการบริหารงานที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ภณทิรา สุปการ (2557: 80-85) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 เปนพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดยองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อองค์ประกอบด้านการประเมินผล การใช้เทคโนโลยีและการนิเทศ จัดอันดับความสำคัญแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์เรียงลำดับได้ดังนี้ 1) การบริหารจัดการ 2) การประเมินผล 3) การมีส่วนร่วม 4) การนิเทศ และ 5) การใช้เทคโนโลยี และผลการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ สำหรับ

ศตวรรษที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบมีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ฤชชา ศิลาจันทร์ (2558: 63-70) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงสำรวจมี 7 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การ ประกันคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน 5) การพัฒนาศักยภาพของครู 6) การบริการ งานแนะแนวและ 7) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์เป็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ โดย องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร การประกันผลการยืนยันรูปแบบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความถูกต้องและใช้ประโยชน์ได้จริง สอดคล้องกับทฤษฎีและกรอบ แนวคิดการวิจัยคุณภาพการศึกษา การบริการงานแนะแนวและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การบริการงานแนะแนวและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ โดยอ้อมกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และองค์ประกอบที่ได้จากเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนงาน ด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การพัฒนากิจกรรมเสริม ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5) การพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และผล การเปรียบเทียบองค์ประกอบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ พบว่า เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคต มีองค์ประกอบที่มี ตัวแปรเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน 5 องค์ประกอบ และแตกต่างกันมี 2 องค์ประกอบ

อัช แสนภักดี (2558: 23-30) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบของปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของกีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า หน้าที่ทางด้านการบริหารและทรัพยากรทางด้านการบริหาร สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของกีฬา เพื่อความ เป็นเลิศ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ร้อยละ 83.7 โดยตัวแปร ที่มีอิทธิพลทางตรง คือ หน้าที่ทางด้านการบริหาร และตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ

ทรัพยากรทางด้านการบริหาร ผลการศึกษารายกรณีพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ประสบผลสำเร็จต้องมีปัจจัยสนับสนุน ประกอบไปด้วย ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่และบุคลากร มีงบประมาณสนับสนุน ชมรมกีฬาต่าง ๆ และควรมีระบบการควบคุม ตรวจสอบการใช้งบประมาณ มีระบบในการช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนนักกีฬา มีสนามและอุปกรณ์กีฬาให้เพียงพอ ด้านหน้าที่ทางด้านการบริหาร ต้องมี ปัจจัยสนับสนุนประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับสมาคม สโมสรกีฬา หรือหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า สถาบันต่าง ๆ ยังไม่บรรลุเป้าหมายในความสม่ำเสมอของการได้รับเหรียญรางวัลจากการแข่งขันกีฬา แสดงว่ายังมีข้อจำกัดในการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ และรูปแบบที่ค้นพบมีความเหมาะสมและ เป็นไปได้ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ

อภิญา บุตรจันทร์ (2562: 50-53) การพัฒนารูปแบบการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบริบทประชาคมอาเซียน พบว่า รูปแบบการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบริบทประชาคม อาเซียนเป็นการดำเนินการตาม 3 เสาหลักอาเซียน คือ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีกระบวนการบริหาร โรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การวางแผน ได้แก่ 1.1) การวิเคราะห์สถานการณ์/กำหนดนโยบาย การจัดการศึกษาอาเซียน 1.2) การกำหนดวิสัยทัศน์/กำหนดเป้าหมาย 1.3) การพิจารณากลยุทธ์/กำหนด ตัวชี้วัด และ 1.4) กำหนดแผน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม 2) การดำเนินการ ได้แก่ 2.1) การจัดตั้ง ศูนย์อาเซียน 2.2) การจัดโครงสร้าง 2.3) การบริหารจัดการการมีส่วนร่วม 2.4) การกำหนดหน้าที่ รับผิดชอบ 2.5) การพัฒนาบุคลากร 2.6) การจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียน/ ประเทศอาเซียน 2.7) การจัดทำ หลักสูตรอาเซียน และ 2.8) การจัดกิจกรรมอาเซียน 3) การตรวจสอบ ได้แก่ 3.1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ 3.2) การกำหนดเครื่องมือตรวจสอบ/ประเมิน 3.3) การดำเนินการตรวจสอบ/ประเมิน และ 3.4) การ สรุปผลดำเนินการตรวจสอบ/ประเมิน 4) การปรับปรุง ได้แก่ 4.1) การนำผลตรวจสอบประเมิน/วางแผน ปรับปรุง 4.2) การแต่งตั้งคณะกรรมการ 4.3) การดำเนินการตรวจสอบ/ปรับปรุง/ประเมินผล และ 4.4) การพัฒนา รูปแบบการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบริบทประชาคมอาเซียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม และความสอดคล้องทุกประเด็น และรูปแบบการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบริบทประชาคมอาเซียนตรวจสอบโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบ การบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบริบทประชาคมอาเซียนมีความเหมาะสมทุกประเด็น

พัชราภรณ์ ดวงชื่น (2563: 78-79) ได้วิจัยการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่ หลังวิกฤต โควิด-19 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในการเตรียมรับความปกติใหม่ (New Normal) ที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การใส่แมส ฯลฯ เป็นต้น ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตร โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน

เทือน ทองแก้ว (2563: 1-10) ได้วิจัยการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั่วโลก จากผลกระทบกระจายจากคนสู่คน จากคนหนึ่งกระจายแบบลูกโซ่ ตามการเคลื่อนย้ายประชาชน คนติดเชื้อเดินทางไปทีใดถ้าไม่ป้องกันก็จะเปิดจุดการแพร่เชื้อที่นั่น และกระจายจากจุดนั้นออกไป จากจุดเกิดติดเชื้อ COVID-19 ซึ่งการจัดการศึกษาได้มีการปรับตัว ในเวลา กำลังระบาดหรือสถานการณ์วิกฤติ (During Crisis) มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การดำรงชีพ ปัจจุบันด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร การเว้นระยะห่างทางสังคม การเงินในรูปแบบใหม่ คือ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในด้านการเงิน และการให้บริการผ่านทางสมาร์ทโฟน เป็นต้น การออกแบบเพื่อการปรับตัว (Design Based New Normal) หรือพิมพ์เขียวทางการศึกษาในอนาคต ที่ให้ความสำคัญกับการปรับแนวคิด ความเชื่อของบุคลากรว่า จะต้องปรับตัวอย่างมาก และสร้างพลังใจในการพัฒนาตนเอง บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเรียกว่า Growth Mindset เป็นเรื่องสำคัญ การเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยี เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การสื่อสาร รวมทั้งการซื้อของออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ระบบฐานข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ จะเป็นกลไกสำคัญสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนของชุมชน

ธนวัฒน์ วรรณประภา, วทัญญู วุฒิวรรณ และจากรุวรรณ รักเริ่มวงษ์ (2563: 124-134) ได้วิจัยเทคโนโลยีการศึกษากับฐานวิถีการศึกษาใหม่พบว่า เทคโนโลยีการศึกษากับฐานวิถีการศึกษาใหม่ หลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ผู้สอนมีการนำเทคโนโลยีการศึกษาประเภทออนไลน์มาใช้ เพื่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีการใช้โปรแกรมออนไลน์ที่หลากหลายรวมทั้งปริมาณการใช้งานด้านเรือข่ายสูงขึ้น เนื่องจากผู้สอนและผู้เรียนมีการใช้โปรแกรมเพื่อการสนทนาแบบ Real Time และการค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์มากขึ้น ผู้เรียนและผู้สอนมีการพบปะอุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตอย่างหลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การใช้งาน ผู้สอนต้องมีการปรับตัวกับการสอนในรูปแบบออนไลน์ มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่กับการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ สภาวะการณ์แบบนี้จะยังคงอยู่คู่กับการดำเนินชีวิตแบบฐานวิถีชีวิตใหม่

ปองสิน วิเศษศิริ และอารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์ (2563: 126-141) ได้วิจัยนิวนอร์มัล ในโรงเรียนนายร้อยพบว่า โรงเรียนนายร้อยมีบริบท เฉพาะตัวที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ด้วยการเป็นโรงเรียนทหารแบบประจำชายล้วนในระดับอุดมศึกษา มีการเน้นฝึกฝนทางกายภาพอย่างเข้มข้น ลักษณะเฉพาะตัวนี้ น่าจะมีผลทำให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสนองต่อสถานการณ์โรคระบาดที่แตกต่างไปจากสถาบันการศึกษาอื่นจากการศึกษาวิเคราะห์สภาพจริงและเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งที่โรงเรียนนายร้อยเปลี่ยนแปลง คือ การต้องปฏิบัติตามมาตรการที่เข้มข้นหลายชั้น ทั้งมาตรการของรัฐของกองทัพบก และของโรงเรียนเองอันกลายเป็นนิวนอร์มัล เช่น การระมัดระวังเรื่องสุขภาพ การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การมีวินัยทางการเงิน การเรียนการสอนทางไกลและออนไลน์ส่วนที่ส่งผลต่อนิวนอร์มัลในอนาคต คือ การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ของคณาจารย์และนักเรียน การปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทใหม่ทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนแบบเครือข่าย การใช้ทรัพยากรร่วมระหว่าง เครือข่ายแบบเต็มศักยภาพ และการปรับเวลาการฝึกซึ่งจะต้องมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อโรงเรียนจะได้จัดระบบการบริหารในเชิงรุก

อรพรรณ บุตรกัตัญญู (2564: ออนไลน์) ได้วิจัยชีวิตวิถีใหม่กับการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กไทย ด้วยพลังครูผู้ฉลาดรู้ดิจิทัลพบว่า การใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น แม้ว่าเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การทำงาน และสามารถใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย แต่สำหรับเด็กแล้วเวลาส่วนใหญ่ ไม่ใช่เวลาที่หน้าจอและควรมีการกำหนดข้อตกลง ในการใช้ร่วมกันกับเด็กจะได้ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สำหรับเทคโนโลยีที่เลือกใช้สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสาร

กับผู้ปกครอง การประชุมออนไลน์ การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ออนไลน์ที่ส่งต่อกิจกรรมให้ผู้ปกครอง ทำร่วมกับเด็ก การให้เด็กได้พบได้พูดคุยกับเพื่อนและครู การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและการจัดชั้นเรียนออนไลน์โดยชีวิตวิถีใหม่หรือ New Normal นับเป็นความท้าทายในการจัดการศึกษาของครูผู้ฉลาดรู้ดิจิทัลที่ต้องนำพาผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนก้าวข้ามผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตวิถีใหม่ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าเหมาะสมกับสถานการณ์

พรหมพิริยะ ถาวร (2564: 1-11) ได้วิจัยครูมืออาชีพกับการศึกษาไทยยุคสังคม New Normal พบว่า การศึกษาไทยในยุค New Normal นอกจากการปรับปรุงแบบ New Normal ในชีวิตประจำวัน “โรงเรียน” ก็ต้องมีการปรับปรุงแบบการเรียนการสอนเช่นกันเพราะจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อสถาบันการศึกษาทั่วประเทศถูกสั่งปิดเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ทั้งนักเรียน นักศึกษา และ ครูผู้สอน ต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน เกิดคำถามมากมายว่าจะทำอย่างไร ในการจัดการให้การเรียนการสอนสามารถเข้าถึงเด็กนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกความท้าทายของการจัดการไม่ว่าจะเป็นระบบอินเทอร์เน็ตที่ต้องมีความเสถียร ระบบถ่ายทอด ผ่านทีวี อุปกรณ์เทคโนโลยี ในชุมชนที่ขาดแคลน การจัดตารางเรียน พร้อมทั้งความสามารถในการสอนออนไลน์ของ ครูผู้สอนเอง เป็นโจทย์สำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้และควรได้รับการพัฒนาอย่างไรก็ตามการปรับตัวที่เกิดขึ้น ทำให้เราเห็นถึงประโยชน์มากมายเพราะนักเรียนคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในด้านที่เป็นประโยชน์ก่อนหน้านี้ การเข้าสู่โลกออนไลน์เป็นเพียงแค่อุปกรณ์บั้นเชิง แต่เมื่อนักเรียนต้องเข้าเรียนในระบบออนไลน์ทำให้เด็กนักเรียนหลายคน คุ้นเคยกับการเรียนรู้ผ่านหน้าจอกอมพิวเตอร์ สิ่งนี้ช่วยให้พวกเขามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนออนไลน์และยังฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง ในการจัดการเวลาและการศึกษาเองที่บ้าน แต่อย่างไรก็ตามการเรียนในยุควิถีใหม่บทบาทที่สำคัญของครูที่เป็นผู้สอน โดยการให้ความรู้อย่างเดียวต้องเปลี่ยนแปลงไปเพราะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จนมีประสบการณ์ส่วนบุคคลและนำประสบการณ์เหล่านั้นมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ และเมื่อปฏิบัติบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะพัฒนาเป็นทักษะสั่งสมเป็นความเชี่ยวชาญในที่สุดการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลนั้น เกิดจากการมีประสบการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลนั่นเอง และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม โดยเฉพาะด้านความคิดนั้นเป็นพลังที่นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกปัจจุบันและอนาคต

วิทยุติ บุญลอย และคณะ (2564: 44-57) ได้วิจัย การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคมพบว่า การปรับตัวของมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลงของโรคไวรัสโคโรนา-19 ได้อย่างลงตัวและสอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบทางด้าน การศึกษาและสังคม ดังต่อไปนี้ 1) การจัดการศึกษาการเรียนโดยใช้รูปแบบออนไลน์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยมีรูปแบบที่หลากหลายให้เลือกทั้งรูปแบบออนไลน์ และการเรียนในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ในแต่ละสถานศึกษาจากตัวอย่างโครงการ The Millennium Mathematics Project (MMP) ของประเทศอังกฤษสามารถนำมาประยุกต์และปรับใช้ให้เหมาะสม กับบริบทของประเทศไทยได้ ในส่วนของหลักการดำเนินงานร่วมกันของคณะที่มีความรู้และความสามารถในการคิดสร้างโปรแกรมทาง คณิตศาสตร์หรือในศาสตร์ต่าง ๆ ในทางออนไลน์ที่สามารถนำมาปรับใช้ ในประเทศไทยและทั่วโลกได้ เพื่อแก้ไขปัญหาในการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2) การปรับรูปแบบ การทำงานในสถานศึกษาเป็นในเรื่องของกระบวนการขั้นตอนในการทำงานที่ต้องยืดหยุ่น และเอื้อ ต่อการทำงานที่ไม่ได้สร้างเงื่อนไขและภาระให้กับผู้ปฏิบัติงานด้วยการนำหลักการเรื่อง Space and Time และระยะห่างทางร่างกายของบุคคล หรือระยะห่างทางสังคมเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ อย่างเป็นรูปธรรม อาทิเช่น ในห้องเรียนต้องมีการจัดระยะห่างของโต๊ะผู้เรียนให้ได้ตามความเหมาะสม ในพื้นที่หากเป็นไปได้ควรให้มีอากาศไหลเวียนตามธรรมชาติมากที่สุดในห้องเรียน หากมีความจำเป็น ต้องใช้เครื่องปรับอากาศควรมีมาตรการในการดูแลการไหลเวียนของความเย็นไม่ให้ปะทะกับผู้เรียน โดยตรง ควรหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนที่ต้องให้ผู้เรียนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ควรลด กลุ่มของผู้เรียนเพื่อหลีกเลี่ยงการพูดหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยถึงตัวกัน และการให้ความสำคัญ ในการล้างมือหรือใช้แอลกอฮอล์ทุกครั้งก่อนเข้าชั้นเรียน 3) การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษาและ บุคลากรทางการศึกษาในการใช้ชีวิตในสถาบันการศึกษาและสังคม อาทิเช่น รูปแบบการจัดการเรียน การสอนควรเพิ่มช่องทางการความพร้อมในการเรียนรูปแบบผสมทั้งในระบบปิด (ในห้องเรียน) และในระบบ ออนไลน์ควบคู่ขนานกันไปสำหรับการปรับรูปแบบในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ด้วยการให้ข้อมูล ที่เป็นพื้นฐานที่ถูกต้องและเข้าถึงกับประชาชนได้เกือบทุกกลุ่มได้มีข้อมูลในการประกอบการ ตัดสินใจ ในทางเลือกใช้ช่องทางการใช้วิธีการออนไลน์มากยิ่งขึ้นตลอดจนการพบปะพูดคุย รูปแบบการสนทนา ที่เปลี่ยนแปลงไป การปรับรูปแบบการกินที่ถูกต้องสุขลักษณะและการตระหนักถึงอันตราย การป้องกัน และการอยู่ร่วมกับโรคไวรัสโคโรนา-19 และ 4) การบริหาร จัดการด้านงบประมาณในรูปแบบใหม่ ภายใต้

สถานการณ์ โควิด-19 ต่อเนื่องในอนาคต โดยให้สัดส่วนของงบประมาณที่เน้นในด้านการศึกษาด้านการพัฒนาสังคมและมนุษย์ ด้านแรงงานและ การกระจายงบประมาณลงไปสู่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสัดส่วนมากขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาความเดือนร้อนในระดับครอบครัวและชุมชน

วิธิตา พรหมวงศ์, ทศนา ประสานตรี และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564: 200-213) ได้วิจัยสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า การจัดการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ของโรงเรียน ในสภาพปัจจุบันที่พร้อมจัดการเรียนการสอนได้ดีที่สุด คือ การจัดการศึกษาแบบ On Site Education คือ การเรียนการสอนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในชั้นเรียนเป็นหลัก และการจัดการศึกษาที่เป็นไปได้ยากที่สุดคือ การจัดการศึกษาแบบ Online Education คือ การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแต่อุปกรณ์ การศึกษาไม่สามารถเข้าถึงทุกโรงเรียน แนวทางการแก้ไขปัญหาโรงเรียนควรปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุขและมาตรการของกระทรวงศึกษาธิการ อย่างเคร่งครัด มีการคัดกรองนักเรียนและบุคลากรโดยการวัดไข้ด้วยเครื่องวัดอุณหภูมิ สวมใส่ หน้ากากอนามัยตลอดเวลา มีบริการเจลล้างมือ ต้องเว้นระยะห่างที่เหมาะสม ทำความสะอาดบริเวณที่ใช้ร่วมกันและลดการทำกิจกรรมที่นักเรียนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ประกาศและแจ้งให้นักเรียนผู้ปกครองทราบถึงการปฏิบัติตามมาตรการด้านสาธารณสุขโดยการสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งที่มาโรงเรียน ครูใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอน นำการเรียนหรือสื่อต่าง ๆ มาประกอบกับการเรียนในชั้นเรียน และมีการสอนแบบบูรณาการในรายรายวิชาสามารถบูรณาการกันได้ โรงเรียนควรสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล และระบบดาวเทียมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ในทุกครัวเรือน โรงเรียนควรมีการประชุมครู ผู้ปกครองเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและหาข้อตกลงร่วมกัน จัดตั้งกลุ่มไลน์ของครู นักเรียน ผู้ปกครองในแต่ละชั้น สนับสนุนงบประมาณให้กับครูในการจัดทำสื่อใบงานต่าง ๆ และเป็นค่าดำเนินการออกตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน เรียนรู้ลักษณะของครอบครัวความเป็นอยู่ของนักเรียนแต่ละคน โดยให้ผู้ปกครองร่วมออกแบบการเรียนการสอนร่วมกัน และให้ครูนำมาปฏิบัติกับแผนการสอนให้ครูศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหามาตรฐานการเรียนรู้สนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนิน

งานวิจัยต่างประเทศ

Elisabeth, Sophie and Matthieu (2020: 1-9) ได้วิจัยโควิด-19 และความไม่เท่าเทียมกันทางดิจิทัล: ผลกระทบและกลยุทธ์การลดความไม่เท่าเทียมพบว่า ปัจจุบัน ดิจิทัล เปลี่ยนจากสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นความจำเป็นของการดำรงชีวิต เนื่องจากไม่เพียงแต่เป็นช่องทางหลักในการเข้าถึงข้อมูลและบริการเท่านั้น แต่ยังเป็นหนึ่งในการดำเนินการสำหรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การศึกษาและกิจกรรมอื่น ๆ ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามไม่ใช่ทุกคนจะเท่าเทียมกันในแง่ของการเข้าถึงเครือข่ายหรืออุปกรณ์ที่เชื่อมต่อ หรือเมื่อพูดถึงทักษะจำเป็นเพื่อนำทางพื้นที่คอมพิวเตอร์อย่างเหมาะสมที่สุด ความไม่เท่าเทียมกันทางดิจิทัลมีอยู่แล้วแต่วิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้นในทางกลับกัน ความไม่เท่าเทียมกันทางดิจิทัลเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของของวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างไรก็ตามการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประชากรโลกที่เรายังไม่พร้อมที่จะรับมือกับผลกระทบทางสังคมของโรคระบาด จากโรคระบาดครั้งก่อนพบว่าการเสริมสร้างเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความไม่เท่าเทียมกันทางสุขภาพ ความเปราะบาง และความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมมีความรุนแรงขึ้น ความเป็นไปได้และประสิทธิภาพของกลยุทธ์ในการบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับความพร้อมและข้อจำกัดของทรัพยากรการยอมรับทางสังคม และบริบททางการเมืองและระยะเวลาในการดำเนินการ ความไม่เท่าเทียมกันทางดิจิทัล กลายเป็นปัจจัยสำคัญของที่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ และการแพร่กระจายของไวรัสโคโรนา และผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม

Temitayo (2020: 1-5) ได้วิจัยการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีในประเทศที่กำลังพัฒนาพบว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ทั่วโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันทุกอย่างได้รับผลกระทบไม่เว้นแม้แต่ภาคการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนไปใช้การสอนออนไลน์ในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศกำลังพัฒนาพบว่า ความไม่เท่าเทียมกันในภาคการศึกษามีสูงขึ้นต้องปรับการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ เพื่อบรรเทาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ต้องหยุดชะงักเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยคำนึงถึง ความสะดวกสบาย ความคล่องตัว ทั้งเจ้าหน้าที่และนักศึกษาเป็นอันดับแรก การเข้าถึงการจัดการสอนแบบออนไลน์ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทั้งนักศึกษา บุคลากร และทั้งมหาวิทยาลัยระบบ

Enrico, Richard and Annette (2021: 210) ได้วิจัยการสำรวจการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ โดยนำเทคโนโลยีการเรียนรู้และความหลากหลายมาใช้ในการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้ ทำให้สหรัฐอเมริกาเกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น โดยเฉพาะกับนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อยหรือเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งยิ่งทำให้คนกลุ่มนี้เข้าถึงเทคโนโลยีฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ลดลงด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการสำรวจความต้องการ และจัดกลยุทธ์ในการดำเนินการเทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นสาเหตุทำให้ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลเพิ่มขึ้นในสังคมมากกว่าทางเศรษฐกิจ

Yusuf et al (2021: 1-20) ได้วิจัยอัตลักษณ์ใหม่ของโรงเรียนประจำของอิสลามชาวอินโดนีเซียในยุค “New Normal” ผู้นำการศึกษากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าวัตถุประสงค์ของการศึกษารุ่นนี้ คือ เพื่อศึกษาแนวทางปฏิบัติความเป็นผู้นำของโรงเรียนประจำอิสลามชาวอินโดนีเซีย ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูในการตอบสนองต่อวิกฤตสุขภาพที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครั้งใหญ่ เพื่อให้การศึกษาในโรงเรียนประจำเป็นไปอย่างต่อเนื่องในช่วง “New Normal” สร้างขึ้นโดยใช้การสนทนากลุ่มของผู้บริหารและครู ผลการวิจัยพบว่า และผู้บริหารและครู มีแนวปฏิบัติในการเป็นผู้นำของครูเป็นที่ยอมรับในเชิงนโยบายมีการสนับสนุนทางสังคม และการเงิน แต่ขาดด้านโครงสร้างและการจัดการการเรียนรู้แบบผสมผสานและหลากหลายจากผลการศึกษานี้ พบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสนใจกับโปรแกรม การฝึกอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนนำการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ รัฐบาลได้รับการสนับสนุนให้ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถดำเนินการได้ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ในยุคชีวิตวิถีใหม่ สามารถสรุปได้ว่า ในการบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ในยุคชีวิตวิถีใหม่ กระบวนการบริหารที่จะส่งผลถึงความสำเร็จของการบริหารงานนั้น ปัจจัยที่จะนำไปสู่การศึกษาแนวคิด ประกอบด้วย 1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 2) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหาร 3) แนวปฏิบัติเกี่ยวกับชีวิตวิถีใหม่ของสถานศึกษา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 4) การเข้าใจบริบทของหน่วยงานสถานศึกษา

ส่งผลสำเร็จต่อการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง 5 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหารบุคคล กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานทั่วไป และกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นตัวบ่งชี้การบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ในยุคชีวิตวิถีใหม่ และสภาพการณ์ในปัจจุบันที่ให้โรงเรียนได้ปรับปรุง และพัฒนาตนเองให้เป็นโรงเรียนในยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลิตนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการบริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๘ จังหวัดจันทบุรี ในยุคชีวิตวิถีใหม่จะต้องอาศัยหลักการทฤษฎี เป็นกรอบในการดำเนินงานและความมุ่งมั่นทุ่มเท เสียสละ ของบุคลากรทุกคน โดยเฉพาะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาในอดีตอีกทั้งชีวิตวิถีใหม่ คือ การดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การปรับตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อความอยู่รอด อาจกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม วิถีชีวิต เศรษฐกิจ การปกครอง และรวมถึงด้านการศึกษาและสาธารณสุขโดยที่มนุษย์มีการเรียนรู้และปรับตัวได้